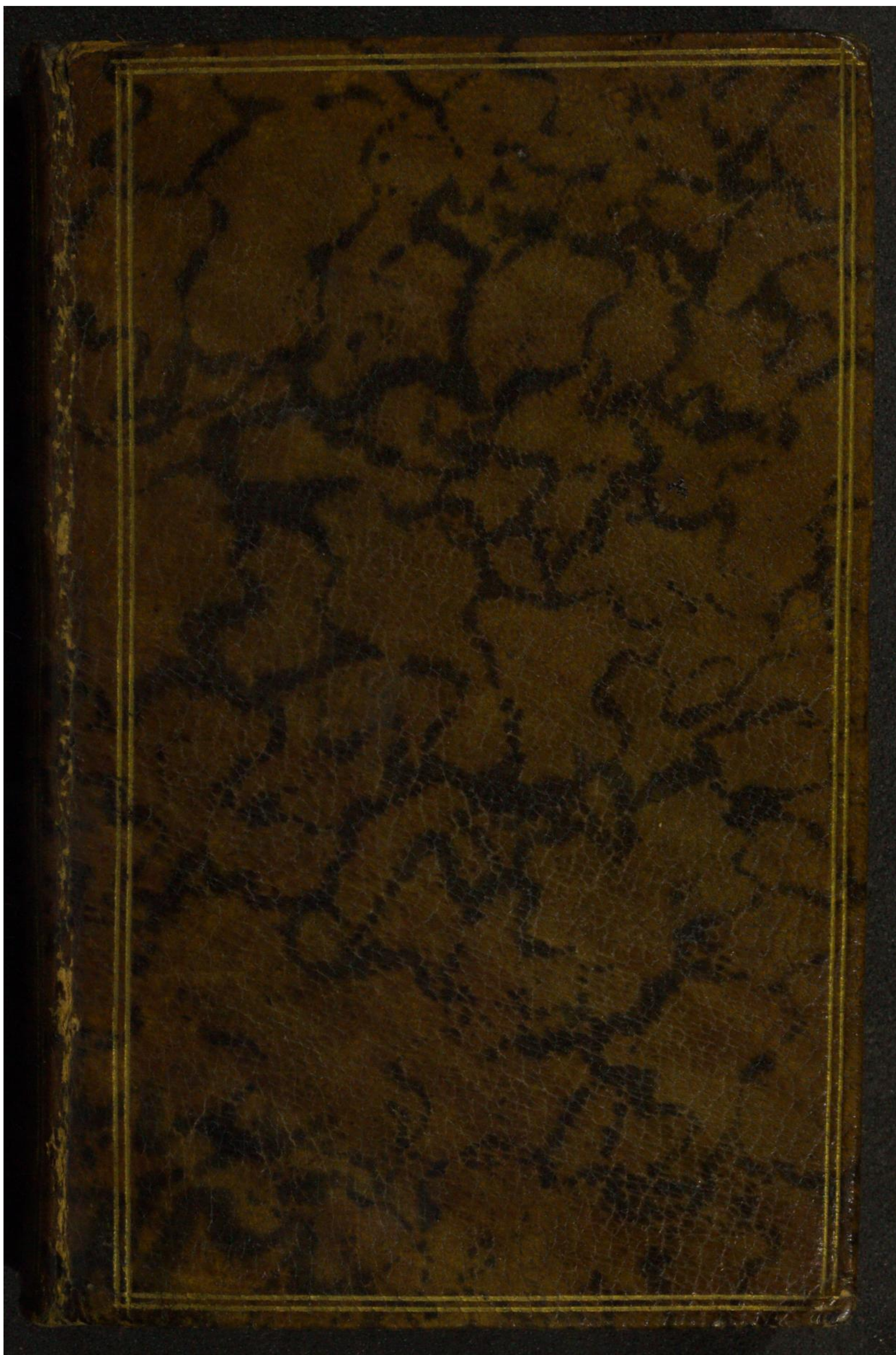
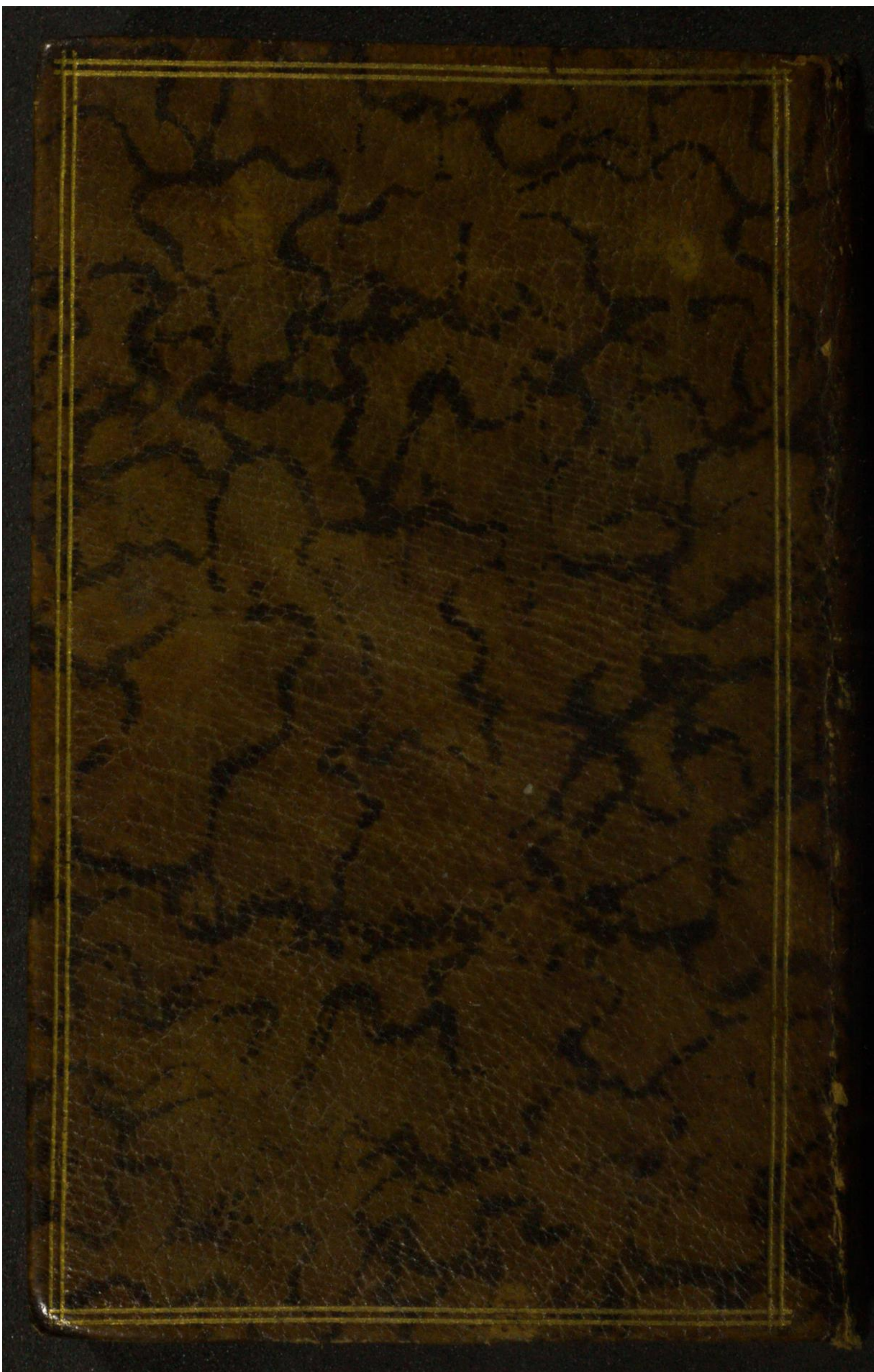

ZODIACUS CHRISTIANUS
MEMORARE NOVISSIMA
FALCONIÆ ET ALIORUM CENTONES

6553 (3)

ELEGANTES VARIORVM VIRGILIO-OVIDIO CENTONES

DE

OPIFICIO MVNDI,

CHRISTO DEO,

DEIQVE MATRE,

SS. FRANCISCO ET CAR. BORROMAEO.

CIↃ. IↃC. XVII.

A RAPHAELE SADELERO *imaginibus exornati, et venum propositi.*

MONACI.

PROBÆ
ALCONIÆ
FOEMINÆ CLARISS.
CENTONES.

E DIVA DEIPARA LAV-
RETANA.

VIDIO-CENTO. EX LIB. ME-
TAMORPH. FR. POLA. VERO-
NENSI IVRISC. CONCINNANTE.

Eiuſdem

DE DIVO FRANCISCO
VIRGILIO-CENTO.

DE
VO CAROLO. PONT. MED.
VIRGILIO-CENTO.

ERNARDI BRVSCHI
VERON. CAN. REG. LAT.

LVDVS
IN
CVLI AMOREM INIMICVM
AMORI DIVINO.

CAROLI SCRIBANI
E SOCIETATE IESV.

IN CENTONES VIR-
GILIANOS.

CVM sese Andino iactantem Cyprida Vate
Vidit cum Nato quæ regit astra suo;
Ecquis ait nostrum dabit isto Carmine Natum?
Aut hoc aut nullo debet hic ore cani.
Aeneámne suum legat illo in Carmine Cypris?
Et meus in versu sordidiore fluet?
Ite agite, & vestrum Musæ reuocate Maronem
Vt meus hoc ipso Filius ore sonet.
Dixit & Elysijs iterum Maro surgit ab oris,
Et canit ad iussus, maxima Virgo, tuos.

DMODVM REVERENDO ET RELIGIOSISSIMO DOMINO SIGISMVNDO.

O NOBILE, VETVSTVM CELEBREQVE D. AVGVSTINI CANONICORVM CONTVBERNIVM SEON PRÆSVLI AMPLISSIMO.

Pima ex Ægypto fero spolia, Amplissime Præsul, quibus prisca & Christiana, numen inquam ipsum, numinisque Christi ανθρώπυ Θεοτόκον, Diuósque celebramus. tracta vestis est non è lana soloce, vel dromidis villis, vel decote lacerna, vel nnucia consuta, sed veluti è vario serico lymita gemmis & auro distincta. Quæ aro quondam Vatum princeps, de pronis seu numinibus seu nominibus cecinit; æ Naso ingenij laude etiam Marone feliorin fabulas & transmutationum prodia contulit, hæc Christiana industria divi-

nam apum imitata solertiam, delibatis v-
dique Poëtarum nobilissimorum versi
ad cultum & venerationem Dei cęlitum
accommodauit, perinde ac si diuinus
cæli Spiritus vates olim paganos afflat
vt ignari tanquam Sibyllæ canerent, q
mutatis nominib⁹, verius nostris religio
bus quàm illorum superstitionibus con
nirent. Legũtur hodie Homero - Vergil
Ovidio - Cẽtones ad Dei Divorũq; præc
ta dicta, facta, laudes trãslati, quorũ origo
est ãtiqua vt ipsa antiquitate cõditores
rum principes antiquiores fuisse videãt
certè nomina vetustas obruit, quorum s
nomine Tertullianus, Irenæus, Hieron
mus fecere mentionem. E cæteris Ch
stianis vetustiores Eudocia Augusta The
dosij minoris coniunx, & proba Falcon
laudantur, quarum illa Homerum, h
Vergilium Christianè loqui docuit. In
cuta nostris est temporibus & nostro m
ximè sæculo ingens scriptorum turba, q
id genus carminis magna sæpe ingenij fe
citate in alias formas & argumenta seu C
sarum seu lemmatum aliorum transtul
runt, qui Falconiam etiam ab Gelasio P. M
parum laudatam superarunt, de quib

ep

hoc loco copioſius non diſputo, ne mi-
illud Comici obiectes:
Quin tu alium quæras, cui Centones farcias.
Religio tua tuúmque politum & elegás
genium fecit, vt ex multis Centonum
iliadibus hos paucos, pios, & ingenio-
s tranſcriberem, & iconibus illuſtratos
mini tuo inſcriberem, quam operam ti-
meam ſi gratam cognoro, maiora exſpe-
abis: Maximis eſt dignus qui minima non
ernit. Monaci Calendis Septembris
CIↃ. IↃC. XVII.

Nominis tui ſtudioſiſſimus
& obſeruantiſſimus.

RAPHAEL SADELER
Sereniſs. Boiorum Prin-
cipis Chalcographus.

PROBAE FAL-
CONIÆ FOEMINÆ CLARISS. CENTONES,

hoc est,

Carmen ex diuersis Virgilii versibus & He-
mistichiis consarcinatum, continens
descriptionem veteris & no-
ui testamenti.

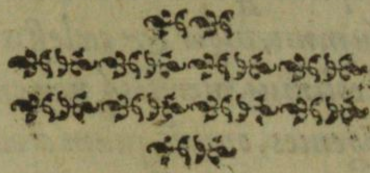
ÆM dudum temerasse duces pia fœde-
ra pacis,
Regnandi miseros tenuit quos dira cu-
pido,
Diuersasq; neces regum, crudelia bella,
Cognatasq; acies pollutas cæde parentum
Insignes clypeos, nulloq; ex hoste trophæa,
Sanguine conspersos tulerat quos fama triumphos,
Innumeris toties viduatas ciuibus vrbes
Confiteor scripsi, satis est meminisse malorum.
Nũc Deus omnipotens, sacrũ precor accipe carmẽ,
Æternumq; tui septemplicis ora resolue
Spiritus, atque mei resera penetralia cordis,
Arcana vt poßim vatis proba cuncta referre.
Non nũc ambrosium cura est mihi quærere nectar,
Nec libet aonio de vertice ducere Musas.

...mihi saxa loqui vanus persuadeat horror,
...igerosq́ sequi tripodas, & inania vota,
...entesq́ deas procerum, victosq́ penates:
...us enim labor est verbis extendere famam,
...ue hominum studijs paruam disquirere laudẽ.
...astalio sed fonte madens imitata beatos,
...e sitiens hausi sanctæ libamina pacis
...c canere incipiam, præsens Deus erige mentem.
...ilium cecinisse loquar pia munera Christi
...i nulli obscuram, repetensq́ ab origine pandam,
...ua fides animum, si veros fusa per artus
...ns agitat molem, & toto se corpore miscet
...ritus, & quantum non noxia corpora tardant,
...reniq́ hebetant artus, moribundaq́ membra.

Deprecatio ad Deum.

O pater, ô hominum, rerumq́ æterna potestas
...facilem cursum, atq́ animis illabere nostris,
...q́ ades, inceptumq́ vnà decurre laborem
...ate patris summi, vigor & cœlestis origo,
...uem primi colimus, meritosq́ nouamus honores
...m noua progenies, omnis quàm credidit ætas,
...unera vera cano, satis est potuisse videri.
...m pridem memini veterum monimenta virorum
...useum ante omnes totum cecinisse per orbem
...uæ sint, quæ fuerint, & quæ ventura trahantur
...mnia vt ipse tener mundi concreuerit orbis.

Felix qui potuit rerum cognoſcere cauſas,
Vnde hominum, pecudumq́; genus, vitæq́; volan
Et quæ marmoreo fert monſtra ſub æquore ponti
Et ſi quid ſimul ignis habet, vel mobilis humor,
Haud aliter prima creſcentis origine mundi
Illuxiſſe dies, aliúm ve habuiſſe tenorem
Crediderim, maior rerum mihi naſcitur ordo
Si qua fidem, tanta eſt operi latura vetuſtas.
Nanq́; (fatebor enim) leuium ſpectacula rerum
Semper equos, atq́; arma virûm, pugnasq́; caneba
Et ſtudio incaſſum nolui exercere laborem
Omnia tentanti potior ſententia viſa eſt
Pandere res altas terra & caligine merſas.
Inq́; dies, aliquid iam dudum inuadere magnum
Mens agitat, mihi nec placida contenta quiete eſt
Ore fauete omnes, lætasq́; aduertite mentes
Matres, atque viri, pueri, innuptæq́; puellæ.

Quam bene tectus hic est, quem velat gloria cæli:
Quam malè tectus hic est, qui sine veste rubet.

Raph. Sadeler exc:

De creatione mundi.

PRINCIPIO cælum, ac terras, camposq; liquentes,
Lucẽtemq; globum lunæ, solisq; labores
Ipse pater statuit, vos ô clarissima mundi
...mina, labentem cælo quæ ducitis annum.
...um neq; erant astrorum ignes, nec lucidus æther,
...d nox atra polum bigis sub nocte tenebat
... chaos in præceps tantum tendebat ad vmbras,
...uantus ad æthereum cæli suspectus olympum.

De diuisione lucis à tenebris.

Tunc pater omnipotens, rerum cui summa potestas,
...ëra dimouit tenebrosum, & dispulit vmbras,
...t medium luci atq; vmbris iam diuidit orbem
...ydera cuncta notat, tacito labentia cælo
...itentos voluens oculos qua parte calores
...usonios tulerat, quæ terga obuerterit axi,
...bliquus qua se signorum verterit ordo.

De quatuor temporibus anni.

Postquam cuncta videt cælo constare sereno
...mnipotens, stellis numeros & nomina fecit,
...emporibusq; parem diuersis quattuor annum
...estusq; & pluuias, & agentes frigora ventos.
...tque hæc vt certis possemus discere signis

Vere

Vere tument terræ, & genitalia semina poscunt,
Ac medio tostas æstu terit area fruges,
Et varios ponit fœtus autumnus, & atra
Venit hyems, teritur sitionia bacca trapetis,
Atque in se sua per vestigia voluitur annus.
Tempore iam ex illo fœcundis imbribus æther
Magnus alit, magno commistus tempore fœtus.

Dies primus.

Et iam prima nouo spargebat lumine terras,
Ducebatq; diem stellis aurora fugatis
Tunc durare solum, & discludere nerea ponto
Incipit, & rerum paulatim sumere formas,
Et variæ pelagi facies, immania cete
Aequora verrebant caudis, æstumq; secabant,
Nec non & vasti circuibant æquora ponti
Iam sole infuso, iam rebus luce retectis
Exultans, roremq; simul dispargit amarum.

Dies secundus.

Postera iamq; dies primo surgebat eoo,
Fudit humus flores, & frondes explicat omnes,
Sanguineisq; inculta rubent auiaria baccis,
Non rastris hominum, non vlli obnoxia curæ.

Dies tertius.

Tertia lux gelidam cœlo dimouerat vmbram,

Aui

...a tunc resonant auibus virgulta sonoris,
...quidas corui presso dant guttere voces,
...gemere aëria cessabit turtur ab vlmo.

Dies quartus.

...uarto terra die variarum monstra ferarum,
...igenumq́ pecus, nullo custode per herbam
...cit syluis, subito mirabile visu.
...demum mouet arma leo, tunc pessima tigris
...mosusq́ draco, & fulua ceruice leæna
...re, ac formæ magnorum vlulare luporum.
...ra pascuntur virides armenta per agros,
...gregibus liquidi fontes, nec gramina desunt.

Dies quintus & sextus.

...umq́ dies, alterq́ dies processit, & omne
...virtutis opus diuinæ mentis & artis
...piciens genitor perfectis ordine rebus
...leri mentem nequit, ardescitq́ tuendo
...rarum, tractusq́ maris, cœlumq́ profundum,
...tuum, pecudumq́ genus, secumq́ volutat
... mare, qui terras, omni ditione tenerent
... segnes iaceant terræ, iuuat vsque morari.

De formatione primi hominis.

Talia versanti subito sententia sedit,
...icemq́ trahit limum, fingitq́ premendo

Pingue solum primis extemplo à mensibus ann
Iamq́ improuiso tantæ pietatis imago
Processit noua forma viri pulcherrima rerum
Os humerosq́ deo similis, cui mentem, animúm
Maior agit deus, atq́ opera ad maiora remittit

De formatione Euæ.

Quæritur hinc alius, nec quisq̃ ex agmine ta
Audet adire virum, sociusq́ in regna vocari.
Haud mora continuò, placidam per membra q
Dat iuueni, & dulci declinat lumina somno.
Atque illi medio in spacio iam noctis opacæ
Omnipotens genitor costas & viscera nudat,
Harum vnam iuueni laterum compagibus arct
Eripuit, subitoq́ oritur mirabile donum,
Argumentum ingens clara cum luce refulsit
Insignis facies, & pulchro pectore virgo
Iam matura viro, iam plenis nubilis annis,
Olli somnum ingens rupit pauor, ossaq́ & artus
Coniugium vocat, & stupefactus numine pressu
Excepitq́ manu, dextramq́ amplexus adhæsit.

Deum protoplastum & Euam benedixisse.

His demum exactis torquet qui sydera mundi
Iussit eo dicente premit placida æquora pontus,
Et tremefacta solo est tellus, silet arduus æther.

Viu

…rite felices interq; virentia culta
…tunatorum nemorum, sedesq; beatas.
…c domus, hæc patria est, requies ea certa laborũ.
…ego nec metas rerum, nec tempora pono.
…erium sine fine dedi, multosq; per annos
…rastrum patietur humus nec vinea falcem.
… genus immortale manet, nec tarda senectus
…bilitat vires animi, mutatq; vigorem.

Quid prohibitum primis parentibus.

Vos contra quæ dicam animis aduertite vestris.
…medio ramos, annosáq; brachia tendens
…in conspectu ramis felicibus arbor,
…am, neq; fas igni cuiquam, nec sternere ferro,
…ligione sacra, nunquam concessa moueri.
…c quicunque sacros decerpserit arbore fœtus,
…rte luet merita, nec me sententia vertit,
…c tibi iam prudens quisquam persuadeat author
…nmaculare manus, liceat te voce moueri
…mina, nec te vllius violentia vincat,
…e digna manet diuini gloria iuris.

De delitijs paradisi.

Postquam cuncta pater, cœli cui sydera parent
…nposuit, legesq; dedit, camposq; nitentes
…super ostentat, tantarum gloria rerum.
…e autem primi sub lumine solis & ortus

Deuenêre locos, vbi mollis amaracus illos
Floribus, & dulci aspirans complectitur vmbra.
Hic ver purpureum, atque alienis mensibus æsta
Hic liquidi fontes, hic cœli tempore certo
Dulcia mella premunt, hic candida populus antr
Imminet, & lentæ texunt vmbracula vites.
Inuitant croceis ad laudes floribus orti
Inter odoratum lauri nemus, ipsaq́ tellus
Omnia liberius nullo poscente ferebat.
Fortunati ambo si mens non leua fuisset
Coniugis infandæ, docuit pòst exitus ingens.

Tentatio per Serpentem.

Iamq́ dies infanda aderat per florea rura,
Ecce inimicus atrox immensis orbibus anguis
Septem ingens gyros, septena volumina versat
Nec visu facilis, nec dictu affabilis vlli
Obliqua insidia ramo frondente pependit
Vipeream inspirans animam, cui tristia bella
Iræq́, inuidiæq́, & noxia crimina cordi.
Odit & ipse pater tot sese vertit in ora
Arrectisq́ horret squamis, & nequid inausum,
Aut intentatum, scelerìsue, doliue relinquat,
Sic prior aggreditur dictis, seq́ obtulit vltro.
Dic ait, ô virgo lucis habitamus opacis,
Riparumq́ toros, & prata recentia riuis
Incolimus, quæ tanta animis ignauia venit?

Strat

...rata iacent paßim sua quæq; sub arbore poma.
...cula sunt liquidi fontes cœlestia dona
...ttrectare nefas, id rebus defuit vnum.
...uis prohibet causas penitus tentare latentes?
...ina superstitio, rerum pars altera adempta est
...nditio, mea si non irrita dicta putares
...uthor ero audendi sacrata resoluere iura.
...u coniunx tibi fas est animum tentare precando.
...ux ego vester ero, tua sit mihi certa voluntas.
...xtruimusq; toros, dapibusq; epulamur opimis.

Eua seducta seducit virum.

Sic ait, & dicto citius, quod lege tenetur
...bijciunt epulis oculi, venerabile lignum
...stituuntq; dapes, contactuq; omnia fœdant.
Præcipue insistit pesti deuota futuræ
...iraturq; nouas frondes, nec non sua poma.
...ausa mali tanti summotenus attigit ore
...aius adorsa nefas, maioremq; orsa furorem.
...eu misero coniunx aliena ex arbore germen
...bijcit, atque animum subita dulcedine mouit.

Vident se nudos, & faciunt sibi perizomata.

Continuò noua lux oculis effulsit, At illi,
...errentur visu subito, nec plura morati
...orpora sub ramis obiectu frondis inumbrant

Consertum tegmen, nec spes opis vlla dabatur.
At non hæc nullis hominum, sator, atque deorum
Obseruans oculis, cædes & facta tyranni
Præsensit, votumq; ferens quid fœmina possit
Continuò inuadit, procul, ô procul este profani
Conclamat cœlum, ac terras qui numine firmat.

Adam abscondisse se.

Atq; illi longe gradientem, & dira frementem
Vt videre, metu versi, retroq; ruentes
Diffugiunt, siluasq; & sicubi concaua furtim
Saxa petunt, piget incœpti, lucemq; nec auras
Respiciunt, tædet cœli conuexa tueri.

Increpat Adam Dominus.

Nec longũ in medio tempus, cum creber ad aur
Visus adesse pedum sonitus, genitorq; per vmbram
Talibus affatur dictis, atque increpat vltro.
Infelix quæ tanta animum dementia cepit?
Quis furor ille nouus, quò nunc? quò tenditis inqu
Regnorum immemores, quæ mentem insania mut
Dicite? quæ lucis miseris tam dira cupido?
Maturate fugam, totoq; absistite luco,
Nec reuocate gradum, siquando aduersa vocârint
Est licitum, flammis ambit torrentibus amnis
Per medium stridens, torquentq; sonantia saxa,
Attollitq; globos flammarum, & sydera lambit.

Adam se excusat.

lle sub hæc,tua me genitor,tua tristis imago
posuere locis,merui,nec deprecor inquit
nipotens,sonitumq́; pedum,vocemq́; tremisco
scius audacis facti,monitiq́; sinistri
nina fert tristes succos,tardumq́; saporem.
dolos,dirumq́; nefas sub pectore versans
ntem infando indicio,moritura puella
m furit incautum crudeli morte peremit.
sit enim scis ipse,nec est te fallere cuiquam,
vidi,vt perÿ,vt me malus abstulit error,
tigimusq́; manu quod non sua seminat arbos.

Maledictum Serpenti.

Tunc pater omnipotens solio se misit ab alto,
ccipite ergo,animis atque hæc mea figite dicta,
q́; prior scelere ante alios immanior omnes,
uem nec longa dies,pietas nec mitigat vlla.
ortator scelerum coluber mala gramina pasces
esidia,latamq́; trahes inglorius aluum;
ede locis,nullis hominum cogentibus,ipse
entus vbi argilla,& dumosis calculus aruis.

Maledictum Adam.

At tibi pro scelere exclamat pro talibus ausis,
Omne auum ferro teritur,primusq́; per artem

Heu miserande puer, terram insectabere rastris,
Et sonitu terrebis aues, horrebit in aruis
Carduus & spinis surget paliurus acutis,
Lappæq́; tribuliq́;, & fallax herba veneni.
At si triticeam in messem, robustaq́; farra
Exercebis humum, frustra expectabis acerum,
Concussaq́; famem in siluis solabere quercu.
Insuper his subeunt morbi, tristisq́; senectus.
Et labor, & diræ rapit inclementia mortis.

Maledictam Euam.

Hæc tibi semper erunt, tuq́; ô sæuißima coniunx
Non ignara mali caput & noua causa malorum,
Magna lues commissa tibi, heu perdita nescis,
Nec quæ circumstent te deinde pericula cernis.
Nunc morere, vt merita es, quod tota mente petisti.
Nec mea iam mutata loco sententia cedit.

Expulsos Adam & Euam è paradiso.

At iuuenem primum sæuus circumstetit horror.
Diriguere oculi, nec se celare tenebris
Amplius, aut notas audire, & reddere voces.
Haud mora festinant rapidis, iußiq́; feruntur
Paßibus, & pariter greßi per opaca viarum
Corripiunt spatium medium, lumenq́; relinquunt
Flentes, & paribus curis vestigia figunt.
Tum victum in siluis baccas, lapidosaq́; corna

Dant

...nt rami, & vulsis pascunt radicibus herbæ.

Euam peperisse duos filios.

...nterea magnum sol circumuoluitur annum
...tri longa decem tulerant fastidia menses.
...le homines nati, durum genus, inde per artem
...ud herbæ campo apparent, aut arbore frondes,
...i, nouos soles audent se gramina tuto
...dere, & in lentis vnam dimittere ramis
...ituunt, vdoq; docent inolescere succo.

Abel â fratre occiditur.

Tunc gemini fratres adolent dum altaria tedis
...lter & alterius prælato inuidit honori,
...rresco referens consanguinitate propinquum
...ccipit incautum, patriasq; obtruncat ad aras
...nguine fœdantem quos ipse sacrauerat ignes.

Post occisum Abel Deus irascitur humano generi.

Tunc genitor, virus serpentibus addidit atris,
...ellaq; decußit folijs, ignemq; remouit,
...rædariq; lupos iußit, pontumq; moueri.
...t paßim riuis currentia vina repreßit,
Mox & frumentis labor additus, vt mala culmos
...ßet rubigo, & victum seges ægra negaret.
Tunc laqueis captare feras, & fallere visco,

Inuentum, & duris vrgens in rebus egestas,
Mouit agros curis acuens mortalia corda.
Deterior donec paulatim decolor ætas
Ferrea progenies durum caput extulit aruis,
Et belli rabies, & amor successit habendi
Iusticia excedens terris vestigia fecit.
Nec longum in medio tempus, furor, iraq; mentem
Præcipitant, gaudent perfusi sanguine fratrum.
Condit opes alius defossoq; incubat auro,
Nec doluit miserans inopem, dextramq; tetendit.

De Diluuio.

Tunc pater omnipotens, grauiter commotus ab a
Aethere se mittit, tellurem & fundit in vndas
Diluuium mittens, cælumq; in tartara soluit.
Sternit agros, sternit sata læti, boumq; labores
Diluit, implentur fossæ, & caua flumina crescun
Et genus omne neci pecudum dedit, omne ferarun

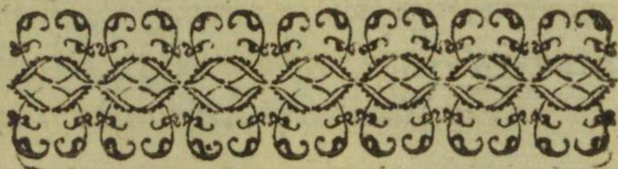
Noë seruatur.

Tum pietate grauem, ac meritis, mirabile dictu
Qui fuit in terris, & seruantissimus æqui
Eripuit leto, tantis surgentibus vndis,
Vt genus vnde nouæ stirpis reuocaret, haberet.

Post diluuium Deus legem dat hominibu Iudæi bello agitantur.

Diluu

iluuio ex illo, patribus dat iura vocatis
ipotens, magnisq; agitat sub legibus æuum,
memorē infandas cædes? quid facta tyranni?
iaq; humanis precibus mansuescere corda?
ptum, viresq; orientis, & vltima bella,
nanimosq; duces, totasq; ex ordine gentes,
cursu deserta petiuerit, & tribus, & gens.
na virum meriti tanti non immemor vnquā,
que sacerdotes adsint altaria iuxta,
q; pij vates pro libertate ruebant.
bello exciti reges, quæ littore rubro
plerint campos acies, quibus arserit armis
genus egregium magno inflammante furore
men agens equitum, & florentes ære cateruas
era facta patrum, pugnataq; in ordine bella
tetereo, atq; alijs post me memoranda relinquo.

DE NOVO TESTAMENTO, ET DE SALVATORIS NATIVITATE.

VNC ad te, & tua magne pater con[...]ta reuertor.
Maius opus moueo vatum prædicta [...]orum
Aggredior, quamuis angusti terminus æui
Accipiat, tentanda via est, qua me quoq; possim
Tollere humo, & nomen fama tot ferre per anno[s]
Quòd tua progenies cœlo descendit ab alto,
Attulit & nobis aliquando optantibus ætas
Auxilium, aduentumq; dei, cum fœmina prim[...]
Virginis os, habitumq; gerens mirabile dictu
Nec generis nostri puerum, nec sanguinis edit.
Sed quia terrifica cecinerunt omnia vates
Aduentare virum populis, terrisq; superbum
Semine ab æthereo, qui viribus occupet orbem,
Imperium oceano, famam qui terminet astris.

De natiuitate Iesu Christi.

Iamq; aderat promissa dies, quo tempore primu[m]
Extulit os sacrum, diuinæ stirpis imago
Missa sub imperio, venitq; in corpore virtus
Mista Deo, subijt cari genitoris imago.

O quoties fatuo pie CHRISTE *renaſceris Orbi;*
Deſiſtit fatuus nec tamen ille mori.

De ſtella & Magis.

ud mora, continuò cæli regione ſerena
facem ducens magna cum luce refulſit.
uere Deum proceres, cunctiq; repentè
eribus cumulant, & ſanctum ſydus adorant;
verò manifeſta fides, clarumq; paternæ
en virtutis, & Chriſti agnoſcere vultum
ant, & quæ dent diuini ſigna decoris.

Metuiſſe Herodem nato Chriſto.

rotinus ad regem magno clamore furentum
t volat, magnasq; acuit rumoribus iras,
ditq; animum, matrisq; allabitur aures,
olos, dirumq; nefas haud inſcia rerum
enſit, metusq; excepit prima futuros.
cia venturi, furtim mandârat alendum,
curæ ambiguæ, dum mens exæſtuat ira.

Herodes iubet occidi infantes.

t rex ſollicitus ſtirpem, & genus omne futurũ
ipitare iubet, ſubiectisq; vrere flammis
ta mouens, mittitq; viros qui certa reportent.
d ſecus vt iuſsi faciunt, rapidiq; feruntur
ibus, & magnis vrbem terroribus implent.
inuò auditæ voces, vagitus & ingens,
ntumq; animæ flentes ante ora parentum

Corpora

Corpora natorum sternuntur limine primo.

Fugit Virgo cum filio in Ægyptum.

At mater gemitu non frustra exterrita tan
Ipsa manu præ se portans, turbante tumultu
Infantem fugiens plena ad præsepia tendit.
Hic natum angusti subter fastigia tecti
Nutribat teneris immulgens vbera labris.
Hæc tibi prima puer fundent cunabula flores,
Mixtáq; ridenti paßim cum bacchare tellus
Molli paulatim colocasia fundet acantho.

Christus disputat in templo in medio seniorum.

Et iam finis erat, perfecto temporis orbe,
Vt primum ceßit furor, & rabida ora quierunt
Ante annos animum gestans cælestis origo.

Mirantur omnes Christum.

Per medias vrbes graditur, populosq; propinq
Illum omnis tectis, agrisq; effusa iuuentus
Attonitis inhians animis prospectat euntem,
Turbaq; miratur matrum quis spiritus illi,
Quis vultus, vocisue sonus, vel greßus eunti est,

Testimonium Ioannis de Christo.

Continuò vates, nanque hic certißimus autho

pcul à gelido ſecretum flummine vidit,
us ait Deus ecce Deus, cui maxima rerum,
rumq́; fides, tu non eris alter ab illo
nate puer, cœli cui ſydera parent.
uidem ducebam animo, rebarq́; futurum
ctate venis, ſpes & ſolatia noſtri.

iſtus baptizatur à Ioanne, & Spiritus ſanctus deſcendit de cœlo.

æc vbi dicta dedit fluuio verſare ſalubri
epit venientem, ac mollibus extulit vndis
ltantq́; vada, & ſubito commota columba
olatatq́; ſuper caput aſtitit, inde repente
it iter liquidum, celeres quoq́; commouet alas.

Multos baptizat cum Chriſto.

Huc omnis turba ad ripas confuſa ruebat,
atim largos humeris infundere rores.

Vox de cœlo audita eſt, hic eſt &c.

Tunc genitor natum dictis compellat amicis.
e meæ vires, mea magna potentia ſolus,
rædulce decus magnum rediture parenti.
e principium, tibi deſinit, accipe teſtor
ta progenies, quà ſol vtrunque recurrens,

Aspicit oceanum, perfecto lætus honore
Omnia sub pedibus vertiq; regiq; videbis.
Tu regere imperio populos, matresq; virosq;
Iam pridem resides animos, desuetaq; corda,
Ignarosq; viæ mecum miseratus inertes
Aggredere, & votis iam nunc assuesce vocari.
Dixerat, ille patris magni parere parabat
Imperijs, instans operi, regnisq; futuris.
Heu pietas, heu prisca fides, quas dicere grates
Incipiam, si parua licet componere magnis.
Nec mihi iam patriam antiquam spes vlla vide
Nec spes libertatis erat, nec cura salutis.

Omnia rident, adueniente Domino.

Hic mihi responsum primus dedit ille petenti,
Concretam exemit labem, purumq; reliquit
Aethereum sensum, meq; in mea regna remisit.
Illum ego per flammas agerem si Syrtibus exul
Per varios casus, per mille sequentia tela,
Quo res cunq; cadant, vnum pro munere tanto,
Exequerer, struerémq; suis altaria donis.
Huius in aduentu tantarum munera laudum
Ipsi lætitia voces ad sydera iactant.

Tentatur Christus.

Intonsi montes, respondent omnia valles.
Tempore non alio magnum & memorabile nomen

entis furiale malum meminiſſe neceſſe eſt.
ſus quin etiam, fama eſt obſcurior annis
pellare virum, & veniendi poſcere cauſas,
c vbi tendentem aduerſum per gramina vidit,
ſtitit, infremuitq; ferox, dictuq; potentem
ius ac ſerpens affatur voce ſuperba
ne te facies? verus mihi nuncius affers?
genus? vnde domo? qui noſtra ad limina tēdis?
age quid venias? nam te dare iura loquuntur,
quis te iuuenum, confidentiſſime noſtras
t adire domos? paciq; imponere morem?
equidem inuideo, miror magis, accipe porro
d dubitem, & quæ nūc animo ſententia ſurgit.
omus alta, voca Zephyros, & labere pennis
ua tecta petens auſus te credere cælo,
odò quem memoras pater eſt, cui ſydera parent.

Chriſtus Diabolum alloquitur.

lli ſubridens ſedato pectore fatur,
d vatum ignarus, venturiq; inſcius æui
imulare etiam ſperaſti perfide ſerpens,
dubites, nam vera vides, optataq; pennis
ra ſequi, clauſumq; caua te condere terra.
periture ruis? maioraq; viribus audes?
e deo toto proiectus corpore terra.

Diabolus fugit audito Chriſto.

Nec plura his ille admirans venerabile donum
Fronte premit terram, & spumas agit ore cruent[o]
Contentusq; fugacæcis se immiscuit vmbris.

Dominum elegisse discipulos, & statim secutos populos.

Interea magnas volitans it fama per vrbes.
Conuenêre viri, mens omnibus vna sequendi
In quascunque velit pelago deducere terras.
Multi præterea, quos fama obscura recondit
Concurrunt fremitu denso, stipantq; frequentes,
Exultantq; animis, medium nam plurima turba
Hunc habet, atq; humeris extantem suscipit altis.
Quos vbi consertos audere in prælia vidit,
Incipit & dictis diuinum inspirat amorem;
Discite iustitiam moniti, & succurrite fessis
Pro se quisq; viri, cuicunq; est copia læti
Communemq; vocate Deum, meliora sequamur.
Quòq; vocat vertamus iter, via prima salutis
Intemerata fides, & mens sibi conscia recti
Vobis parta quies perfecto temporis orbe.
Nam qui diuitijs soli incubuêre repertis
Nec partem posuêre suis, dum vita maneret,
Pulsatúsue parens, & fraus innexa clienti
Tunc cum frigida mors animam vel deserit artus,
Inclusi pœnam expectant, quæ maxima turba est,
Infernisq; ciet tenebris, veterumq; malorum

-pplicia expendunt, alijs sub gurgite vasto
-fectum luitur scelus, aut exuritur igni
-rbidus hic cœno, vastaq; voragine gurges
-estuat, atq; omnem cocyto eructat harenam.
-nc exaudiri gemitus, & sæua sonare
-rbera, tum stridor ferri, strictæq; cathenæ
-nper, & obductæ densantur nocte tenebræ.

Præcipitur ne colantur idola.

Præterea quæ dicam animis aduertite vestris.
-on ego vos posthac cæsis de more iuuencis
-lligione patrum, truncis & robore natas,
-ortaliue manu effigies, nec templa deorum
-udire, & repetens iterumq; iterumq; monebo.
-d peryisse semel satis est, natumq;, patremq;
-ofuerit meminisse magis, si credere dignum est.
-d fugit interea fugit irreuocabile tempus,
-ammarumq; dies, & vis inimica propinquat.

De iudicio venturo.

Attonitis hæsere animis, nec plura moratus.
-ic aliud maius miseris mortalibus ægris
-dicium canit, & tristes denuntiat iras,
-enturum excidium, & vasta conuulsa ruina
-mnia tunc pariter rutilo miscerier igni
-allentesq; polo stellas, cœliq; ruinam.
-unc vero tremefacta nouus per pectora cunctis

Insinuat pauor, & taciti ventura videbant.

Quid sibi faciendum foret, vt vitam æternam possideret petijt quidam à Domino.

Hæc super aduentu cum dicta horrenda moneret
Ora puer prima signans intonsa iuuenta
Diues opum, studijs florens, & nobilis ocij.
Quinque greges illi balantum, & bina redibant
Armenta, & dapibus mensas onerabat opimis,
Continuò palmas alacris vtrasq; tetendit
Et genua amplectens, sic ore affatus amico est.
O Deus, ô famæ meritò pars maxima nostræ
Ad te confugio, & supplex tua numina posco.
Omnia perfeci atque animo mecum ante peregi.
Eripe me his inuicte malis, quid deniq; restat
Quòd ve sequens tantos poßim sufferre labores?
Accipe, daq; fidem, mihi iussa capescere fas est.

Respondit ei Dominus.

Atq; huic responsa paucis ita reddidit heros,
O præstans animi iuuenis, absiste precando
Nec te pœniteat, nihil ô tibi amice relictum est,
Hoc etiam his addam tua si mihi certa voluntas.
Disce puer contemnere opes, & te quoque dignum
Finge deo, & quæ sit poteris cognoscere virtus.
Da dextram misero, & fratrem ne desere frater:

...ngi hoſpitio properat coniunge volentem.
...t pudicitiam ſeruet domus, en age ſegnes
...pe moras, rebusq; veni non aſper egenis.
...erat hæc, ille in verbo veſtigia torſit
...tor, ora modis attollens pallida miris,
...lta gemens, ſeſeq; oculis auertit, & aufert.

Cum Chriſtus inſedit aſello.

Tunc etiam tardi coſtis agitatus aſelli
...dit nymbo effulgens, tum plurima circùm
...tres atque viri, pueri velamina voto
...ijciunt, funemq; manu contingere gaudent,
...q; propinquabat portu, templumq; vetuſtum
...tiqua ex cedro centum ſublime columnis
...reditur, magna medius comitante caterua.

Chriſtum ementes & vendentes flagello è templo expuliſſe.

... Horrendum ſiluis, hoc illis curia templum,
...e ſacræ ſedes, miro quod honore colebant.
...nque ſub ingenti luſtrat dum ſingula templo,
...rreſcit viſu ſubito, inſonuitq; flagello,
...gnificatq; manu, & magno ſimul intonat ore
...æ ſcelerum facies, quæuè æra micantia cerno?
...ſaris & nomen, nomen quæ inſania mutat?
...æ nobis propriæ ſedes, hîc tempora certo
...erpetuis ſoliti patrum conſidere menſis

Obstupuêre animis, gelidusq́; per ima cucurrit
Ossa tremor, mensasq́; metu liquêre priores

Discipuli periclitantur in mari.

Inde prima fides pelago tranquilla per alta
Deducunt socij naues atque arte magistra
Hic alius funda latum transuerberat amnem
Alta petens, pelagoq́; alius trahit humida lina.
Postquam altũ tenuere rates, nec iam amplius v
Occurrunt terræ, crebris micat ignibus æther.
Eripiunt subitò nubes, cœlumq́; diemq́;,
Consurgunt venti, & fluctus ad sydera tollunt.
At socijs subita gelidus formidine sanguis
Diriguit, cecidere animi, cunctiq́; repentè
Portum aspectabant flentes, vox omnibus vna.
Spemq́;, metumq́; inter dubij seu viuere credant
Siue extrema pati leti discrimine paruo.
Qualia multa mari nautæ patiuntur in alto.

Christum ambulasse super aquas.

Ecce Deus magno misceri murmure pontum,
Emissamq́; hyemem sensit, cui summa potestas
Par leuibus ventis, & flaminis ocyor alis
Prona petit maria, & pelago decurrit aperto,
Nec longo distat cursu pereunte carina.
Agnoscunt longe regem, dextramq́; potentem
Nudati socij, & magno clamore salutant
Postquàm altos tetigit fluctus & ad æquora venit.

verò horrendum, ac viſu mirabile, fortè
ſidunt vndæ, remo vt luctamen abeſſet,
ectasq; fugat nubes, graditurq; per æquor
medium, nec dum fluctus latera ardua tingit.
media ſocios inſidens naue per ipſos,
e gubernaclo rector ſubit ipſe magiſter;
remuitq; malus, gemuit ſub pondere cymba.
a cadunt, puppiq; Deus conſedit in alta,
tandem læti nautæ aduertuntur harenæ.

De Cœna Domini.

Deuexo intereà propior fit veſper olympo,
nc victu reuocant vires, fuſiq; per herbam,
dapibus menſas onerant & pocula ponunt.

Docet Sacramentum.

Poſtquàm prima quies, epulis, menſæq; remotæ;
ſe inter primos genitor inſtaurat honores
ſpiciens cœlum; tunc facta ſilentia linguis.
at manibus fruges, dulcesq; à fontibus vndas,
npleuitq; mero pateram, ritumq; ſacrorum
docet, immiſcetq; preces, ac talia fatur.
Audite ô proceres ait, & ſpes diſcite veſtras.

Prædicit ab vno ſe traditum iri.

Nemo ex hoc numero mihi non donatus abibit,
Promiſsiq; patris, veſtra inquit munera vobis
Certa manent pueri, & palmã mouet ordine nemo.
Et lux cum primum terris ſe craſtina reddet

Vnus erit tantum in meq́; , exitiumq́; meorum
Dum medium paci se offert de corpore nostro.
Nanque dies (ni fallor) adest, secludite curas.
Mecum erit iste labor, nec me sententia fallit
Vnum pro multis dabitur caput, hæc ita fatus
Conticuit, seramq́; dedit per membra quietem.

Apostolos fugisse.

Diffugiunt comites, & nocte teguntur opaca,
Multaq́; dura suo tristi cum corde volutant
Quid faciant, hærent infixi pectore vultus
Verbaq́; , nec placidam membris dat cura quietem

Conquestio Petri ad condiscipulos.

Tunc senior tales referebat pectore voces.
Multa putans vbi nunc nobis deus ille magister
Quem sequimur? quoue ire iubes? vbi ponere sedem
O dolor, atque decus tantarum gloria rerum
Iam iam nulla mora est & nos rape in omnia tecum
Oramus, teq́; aspectu ne subtrahe nostro

Sacerdotes cum populo contra Christum

Oceanum interea surgens aurora reliquit,
Iamq́; sacerdotes, late loca questibus implent
Cũ populo, & patrib⁹, ferturq́; p agmina murmur.
Quod gen⁹ hoc hominũ? quæue hũc tã barbara morẽ
Permittit patria? pœnas cum sanguine poscunt
Vndique collecti, & magno clamore sequuntur
Insontem, sæuitq́; animis ignobile vulgus.

Christus

Quos germana gerat nescis, PATIENTIA vultus?
Illius effigies, huius in ore sedet.

Raph. Sadeler.

Chriſtus hora ſexta ducitur vt cruci-figatur.

OL medium cœli conſcenderat igneus orbem
Tunc ſubitò acciti omneſpopuloſq́ patreſq́
oſcunt, fariq́ iubent, quo ſanguine cretus
duc petat, quidue ipſe ferat, prædamq́ tuentes
ta viri nimius dolor, & ſtupor vrget inertes;
ſcia mens hominum certant illudere capto.
ic verò captis concurrunt vndique telis.
litur in cœlum clamor, cunctiq́ repentè
ripuere ſacram effigiem, manibuſq́ cruentis
entem quercum deciſis vndique ramis
nſtituunt, ſpiniſq́ ligant ingentibus illum,
ndebantq́ manum pedibus per mutua nexis.
iſte miniſterium ſequitur, quos cætera proles
uſi omnes immane nefas, auſoq́ potiti.
Ille autem impauidus quo vincula nectitis inquit?
ntane vos generis tenuit fiducia veſtri?
òſt mihi non ſimili pœna commiſſa luetis,
alia perſtabat memorans, fixuſq́ manebat.

Fit terræmotus, & ſol obſcuratur.

Intereà magno miſceri murmure cœlum
ncipit, & rebus nox abſtulit atra colorem,
Impiaq́ æternam timuerunt ſecula noctem.

Terra

Terra tremit, fugêre feræ, & mortalia corda
Per gentes humiles strauit pauor, inde repentè
Dat tellus gemitum, & cœlum tonat omne frag

Christum descendisse ad inferos.

Extemplò comites erebi de sedibus imis
Vmbræ ibant tenues, tellus quoque & æquora p
Signa dabant, sistunt amnes terræq; dehiscunt.
Quin ipsæ stupuere domus, atque intima leti
Tartara & vmbrosæ penitus patuere cauernæ,
Sol quoque & exoriens, cuncti se scire fatentur;
Tunc caput obscura nitidum ferrugine tinxit.

Christum tertia die resurrexisse.

Hosque inter motus media inter talia verba
Tertia lux gelidam cœlo dimouerat vmbram,
Iamq; pedem referens superas veniebat ad auras,
Cùm subitò ante oculos ingenti mole sepulchrum
Corpus vbi exanimum positum, nec claustra nec i
Custodes sufferre valent, auulsaq; saxis
Saxa vident, laxi laterum compagibus arctis
Fit sonus, ingenti concussa est pondere tellus
Horror vbique animum simul ipsa silentia terren

Foribus clausis apparuisse Christum Apostolis.

Ecce autem primi volucrum cum culmine cant

Ingre

reditur linquens antrum, spolijsq; superbis
t ouans, pulsuq; pedum premit excita tellus,
lneraq; illa gerens foribus sese ingerit arctis,
tque hinc ingentem comitum affluxisse nouorum
uenit admirans numerum, cunctisq; repentè
prouisus ait, coram quem quæritis adsum.
it iter durum pietas & viuida virtus.
ecipites vigilate viri, timor omnis abesto.

Instruit Apostolos.

Hi nostri reditus, exspectatiq; triumphi
ec mea magna fides, ô terq; quaterq; beati
uæ vobis, quæ digna viri pro laudibus istis
æmia posse reor solui? quæ dona parari?
ccipite ergo animis, quæ vos à stirpe parentum
ima tulit tellus, eadem vos vbere læto
ccipiet, reuocate animum, mæstumq; timorem
ittite, & vosmet rebus seruate secundis.

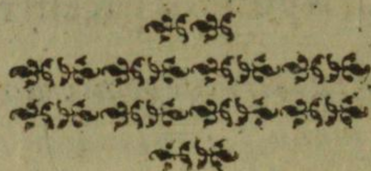
Christum Apostolis pacem reliquisse.

Quod superest læti bene gestis ordine rebus,
cem optate manu, pacem laudate sedentes
agnanimi, pacis solum inuiolabile pignus.
simul his dictis faciem ostendebat, & ora,
a manusq; ambas, populataq; pectora ferro,
mmiscentq; manus manibus, gaudentq; videntes,
ec vidisse semel satis est, iuuat vsque morari,

Et conferre gradum, & dextræ coniungere dext[...]

De aſcenſione Chriſti.

His demum exactis, ſpirantes dimouet umbr[...]
Aëra per tenerum, cœloq́ inuectus aperto
Mortales viſus medio in ſermone reliquit.
Infert ſe ſeptus nebula, mirabile dictu.
At illum ſolio ſtellantis gloria cœli
Accipit, æternumq́ tenet per ſecula nomen.
Ex illo celebratus honos, lætiq́ minores
Seruauere diem, tot iam labentibus annis.
I decus i noſtrum, tantarum gloria rerum,
Semper honos, nomenq́ tuum, laudesq́ manebun[...]
Et nos, & tua dexter adi pede ſacra ſecundo.
Annua, quæ differre nefas, celebrate fauentes.
Hunc ſocij morem ſacrorum, hunc ipſe teneto
O dulcis coniunx, & ſi pietate merentur,
Hac caſti maneant in relligione nepotes.

Virgineâ splendens refertur imagine Numen;
Non mirum, tanto si micat orbe iubar.

R. Sadeler ex.

DE DIVA DEIPARA LAVRETANA OVIDIOCENTO, EX LIB. METAMORPH. FR. POLA VERONENSI IVRISC. CONCINNANTE.

Domum tuam decet sanctitudo. Psal. 92.

1. *Ronus humi, monitisq; simul cœlestibus intro* 14
Templa Dei matris, LAVRENTI *tradita terræ,* 1
Præside tuta Deâ; pariter quâ præside rerum 15
Humano generi Superi fauistis abundè: 15
Numine sub DOMINÆ *lateo, atq; assentior illi,*
Et quoniam Diua ora mouet, sequar ora mouentem:
Illa canenda mihi est, vtinàm modo dicere possim
Carmina digna Deâ. Te carmina nostra sonabunt, 10
Sancta Dei genitrix: furtum ingeniosus ad omne 11
Magna, nec ingenijs inuestigata priorum,
Et, meditata manu componam verba magistrâ, 6
Quæ inueni, & dixi; DOMINÆ *seruabimus ista:* 12
Tu modò, Diua, velis; quæ cæptis conscia nostris, 7
Adiutrixq; veni, pretiumq;, & caussa laboris. 4
Hic locus est, quem, si verbis audacia detur,

Haud timeam magni dixisse Palatia Cœli:
7 *Accipe mirandum, nouitate mouebere facti.*
8 *Ille vetus* DOMINÆ *est, & iam* CASA *parua Paren*
7 *Et natale solum; sunt hæc* PENETRALIA *magnæ* 1
10 *Grata Dei matri, Diuûm gratissima Regi;* 12
12 *Hîc Deus, humanâ lustrans sub imagine terras,* 1
6 *Hîc hominis speciem maternâ sumit in aluo,* 7
Pérque suos intùs numeros componitur infans:
4 *Tum puer æternus (signo, non nomine dicam,)* 15
1 *Verba patris portat summi qui iussa per auras,* 2
15 *Pérque sinus crebros, & magna volumina labens,*
5 *Constitit ante Deam, sacrâque ita voce profatur.* 2
14 *Salue Virginei flos intemerate pudoris:*
1 *Emicat extemplò niueis argentea pennis* 2
Ales, vt æquaret totas sine labe columbas,
7 *Ingreditúrque* DOMVM, *cœlesti sede relictâ:* 4
7 *Sensit Virgineo conceptas pectore flammas,* 7
2 *Incaluitq́ Deo, quem clausum pectore habebat;*
6 *Hîc quoque sustinuit bis mensum quinque labores,* 8
7 *Instruit & prolem sanctâ se è Virgine natam.* 15
5 *Mox vbi, perfectis, quos terræ debuit, annis,* 15
3 *Ipsa Dea, & terris, & inerti sede relictâ,* 15
15 *Accessit Cœlo, Superûm petit æthera victrix,* 2
1 *Hæc* DOMVS, *hæc sedes, & fortunata profectò,* 4
8 *Vertitur in templum subitò; quam mox sibi prisci* 10
Sacrauêre Senes, prisco de more precati, 15
7 *Qui* CHRISTVM, *pulchrâq́ Deæ sub imagine ponũt,* 2

Thuraq́ dant ſanctis, & verba precantia, palmis;
Donec vita data eſt, ſanctam ſubiêre minores 5
Sæpè CASAM *Superi, templi tutela fuêre;* 8
Huius opem magnis implorauêre periclis.
Nec loquar, vt quondam, naturæ iure nouato,
Mota loco, & cur ſit; motâq́ pependit in aurâ; 7
Quas Dea per terras, & quas errauerit vndas,
Quàm procul à patriâ, longoq́ per aëra tractu, 2
Eurum, ac auroram, Nabathæaq́ regna relinquens, 15
In ſedes PENETRALE *nouas transferre parauit;* 15
Lecta manus iuuenum tum pennis lapſa per auras 8
Fert humeris venerabile onus; mirabile factum 5
Hoc aliquis, tremulâ dum captat arundine piſces, 8
Vidit, & obſtupuit, ſtiuæuè innixus arator: 8
Italiam tenuit, & ſpiſsi littoris ANCON, 15
Littus adit LAVRENS, *nemoroſis abdita ſyluis;* 10
Inde abit vlterius, dumq́ omnia luſtrat eundo, 5
Occupat hæc collem, montis ſublime cacumen. 1
Gratulor huic terræ, noſtroq́ huic gratulor orbi 10
Sedibus his adſit quòd iam Regina Deorum: 2
Nec timidâ gaudete fide; date munera templo; 9
Signa dedit, veniſſe Deam; nox conſcia ſacris: 6
Felicem traherent cùm ſera crepuſcula noctem, 1
Ecce, ſuo comitata choro, matrona Tonantis, 2
Viſa Dea eſt verè, THALAMIq́ *in culmine ſedit,* 6
Quantò ſplendidier, quàm cætera ſydera, fulget
Lucifer, & quantò, quàm Lucifer, aurea Phæbe;

2 *Incubuitq; loco, maiestatèmque verendam* 4
Imposuit. Nobis sis, ò pulcherrima, visa 15
Vtiliter, populósque iuues, tua sacra colentes.
3 *Quisquis adest, visum veneratur numen, & omnes* 15
7 *Conueniunt populi, flectunt vestigia sacræ* 1
Ad delubra Deæ, rarissima templa per orbem. 13
10 *Templa mari subsunt, sublimibus alta columnis,* 2
11 *Et trabibus densis, aris ex ordine factis;* 15
15 *Marmoreumq; solum est; postes radiare videntur;* 11
8 *Cælatæq; fores; adopertáque marmore tellus;*
2 *Hîc super imposita est latè fulgentis imago*
15 PONTIFICIS, *fictâque probes sub imagine veram;* 3
9 *Addunt & titulum: perq; atria marmore tecta* 14
Ad DOMINAM *ducunt: pulchro sedet illa recessu*
Sublimi solio; pinguésque ardere videntur 4
Lampades, & rutilis collucere ignibus Aedis;
10 *Virginis est veræ facies, quam viuere credas;*
3 *Qui color infectis aduersi Solis ab ictu,*
3 *Is fuit in vultu visæ. De laudibus huius* 13
Nil mihi credideris, præsens potes ipse videre:
15 *Neue viæ spatium te terreat; vrbe potitus,* 15
3 *Nil ibi, quod credi possit mortale, videbis.*
14 *Est locus in votis, hîc votis numen adorant,* 11
11 *Mitte Deæ numen: mediam memorésque tabellæ,* 8
Sertaque cinxerunt, voti argumenta potentis. 8
8 *Vota fides sequitur: quisne vnquàm altaribus illis* 7
Irrita thura dedit? Latum vulgata per orbem,

4 *Haud*

Haud vsquàm, sua quàm moueant miracula, dicam; 5
Non mihi si centum Deus ora sonantia linguis, 8
Ingeniumque capax, totumque Helicona dedisset.
Illa quidem maiora fide quoque gessit, & orbem
Impleuit meritis, quæ non comprendere dictis 15
In promptu mihi sit. Proceres ad templa petitæ 15
Conueniunt operosa Deæ, dant munera templis, 9
Muneribusque datis, & acerris thuris honorant.
Te, Dea, te quondàm, tuaq; hæc insignia vidi;
O' ego ter felix, te si modò posse videre 14
Fata iterum dederint; cœlum accepisse videbor.
Te tamen, ô GENITRIX, *tollens ad sydera palmas,* 6
Et genibus pronis, & suspiratibus haustis, 14
Supplice voce rogo, veniam des ipsa roganti:
Sors mea principijs est irrequieta, pigetque
Actorum sine fine mihi, sine honore laborum;
His quoque des veniam; finemque orato malorum:
Nostra nocens anima est, temerata est nostra voluntas; 9
Pœnitet iniusti; tantùm miserere, precesque 13
Supplicis exaudi, miseris mitissima rebus: 1
Hanc animam concede mihi peccasse fatentem, 11
Dignam animam pœnâ: Dea tu auxiliaris, opemq; 9
Exorata feres; te scilicet omnis in vnâ 3
Nostra salus posita est: ô, cui debere salutem 7
Confiteor, miserere precor, nàm sola leuare 14
Tu potes ora, tuum haud frustrà clamantia nomen; 11
Parce precor mater, tandem meque assere cœlo. 1

In toto corde meo exquisiui te. Psal. 128.

DE DIVO FRANCISCO VIRGILIO-CENTO, FR. POLA VERONENSI IVRISC. CONCINNANTE.

In conspectu Angelorum psallam tibi. Psal. 138.

3. æ. *AVGVRIIS agimur Diuûm: dicemus hon*
rem 2.
x. æ. *Cælicolæ magno, quem, non virtutis eget*
tem, xj.
6. æ. *Iuppiter, atque ardens euexit ad æthera flamma;* x.
6. æ. *Quémque Sacerdotes casti per amœna piorum* 5.
Concilia, ELISIVMq; colit; sublime columnis 7.
xj. æ. *Corpus vbi ex animi positum, centúmque Sabæo* 1.
Thure calent aræ, sertísque recentibus halant:
6. æ. *Obseruans quæ* SIGNA *ferat, spirantia* SIGNA 3.
xj. æ. CONFIXI NATI, (*monstrantem vulnera ceruo*) 6.
1. G. *Hunc canere incipiam, cœlóque educere certem* 6.
1. æ. *Insignem pietate virum, sanctum mihi numen,* 8.
2. Ecl. *Delitias Domini, carum omnipotentis alumnum;* 6.
6. æ. *Continuóque meo nomen de nomine fingam:* 3.
3. G. *Ergò omni studio votum immortale sacrabo* 8.
2. G. *Carminibus patrijs, cithara, fidibusq; canoris.* 6.
9. Ecl. *Huc ades, ô hominũ, Diuûmq; interpres* ASISAS, x.

2. G. O D

Quæ mea CRVX*! si parua licet componere magnis,*
CRVX *mea* CRVX *nulla est, præ* CRVCE CHRISTE *tua.*

. O Decus, ô famæ meritò pars maxima Cæli, 6.æ.
Adſis ô, placidusq; iuues, & viuidus VMBER 12.æ.
e. Sis felix, noſtrumq; iuues quemcumque laborem,
e. Et nos, & tua dexter adi pede ſacra ſecundo.
e. Iamq; dies, ni fallor, adeſt, quem ſemper honeſtũ, 2.G.
e. Semper honoratum nullo diſcrimine habebo: x.æ.
e. Ecce autem breuiórque dies, & mollior æſtas, 1.G.
G. Scorpius & cæli iuſta plus parte refulget; 8.æ.
e. Expectata dies aderit iam lumine quarto, 6.æ
G. In qua relliquias, diuiniq; oſſa parentis 5.æ
Condidimus terra, ſtellantis regia Cœli 7.æ.
Accepit, numerum & Diuorum altaribus auxit:
Ecl. Aſpice, ventura lætentur vt omnia luce,
æ. Dicetur nobis, & erit quæ maxima ſemper:
Ecl. Naſcere, præque diem veniens age lucifer almum;
æ. Hunc ego Getulis agerem ſi Syrtibus exul,
Extra anni, ſoliſq; vias, pictoſq; Gelonos, 2.G.
G. Eoaſq; domos Arabum, & deſerta Getarum: 3.G.
æ. Annua vota tamen, ſolenneſq; ordine pompas
Exequerer, ſtruerémq; ſuis altaria donis: xj.æ.
G. Tempore non alio ſolennes ducere pompas 3.G.
Ad delubra iuuat: procul ô procul eſte prophani: 6.æ.
.æ. Nunc hoc iſta ſibi tempus ſpectacula poſcit; 6.æ.
.æ. Ergò agite, & cuncti lætum celebremus honorem;
.æ. Populeis adſint euincti tempora ramis
8.æ. Omnibus in templis, incenſa altaria circùm, 8.æ.
8.æ. Hic iuuenum chorus, ille ſenum, qui, carmine laudes,

6. æ. Fataq́;, fortunamq́; viri, moresq́;, geniúsque x.
9. Ecl. Cantantes, sublimè ferant ad sydera Cœli. 2.
6. æ. Egregium forma iuuenem genuêre parentes, 1.
7. æ. Qui componere opes norant, & parcere parto, 8.
3. æ. Et qui diuitijs solùm incubuêre repertis: 6.
xj. æ. Ille autem, dum frons tenera, imprudénsq́; laborum, 2.
2. G. Principiò patrias tentauit lubricus artes, 12.
1. æ. Ausus & ignoto se se committere ponto, 3.
8. æ. Omnia peruolitat latè loca, & omnia versat; 9. E
2. G. Tantus amor terræ est, & amor successit habendi. 8.
4. æ. Quem simul ac tali, persensit, peste teneri,
5. æ. Iuppiter omnipotens, animum labefactus amore, 4.
1. G. Se iuueni antè oculos hisce cum vocibus offert: 7.
4. æ. Quid struis? aut quâ spe noctemq́;, diemq́; fatigas 8.
5. æ. Oblitus decorisq́; tui, ingratusq́; salutis? x.
5. æ. Quò diuersus abis? quæ te dementia cœpit? 2. E
x. æ. Fallis te incautum; spem turbidus hauris inanem; x.
4. æ. Nec, quæ circumstent te deinde pericula, cernis,
1. G. Ni refugis, tenuesq́; piget cognoscere curas
5. æ. Præsentis terræ, ac argenti, auriq́; talenta: 5.
1. G. Si te digna manet diuini gloria regni, 9.
5. Ecl. Desine plura puer; custodi, & consule longè; 9.
8. æ. Egredere ô certis dimensum partibus orbem, 1.
5. æ. Mille vijs textum cæcis iter, ancipitemq́; 5.
2. G. Tellurem; exhalat nebulas, fumósq́; volucres; 2.
9. æ. Rumpe moras omnes: breue, & irreparabile tempus x.
Omnibus est vitæ; fugit irreparabile tempus, 3.

Singu

Singula dum captus circumuectaris amore;
e. Aude hospes contemnere opes, & te quoque dignum
Finge Deo, solare inopes, succurre relictis: 9. æ.
æ. Tu, ne cede malis, dubijs ne defice rebus; 6. æ.
æ. Nusquàm abero, & tutum patrio te limite sistam;
Ecl. Mutabis merces, cœloque inuectus aperto 1. æ.
Ecl. Candidus insuetum mirabere limen Olympi:
æ. Hic tibi certa domus, requies ea certa laborum. 8. æ.
æ. Iamque tibi (ne vana habeat fiducia rerum) xj. æ.
æ. Signa tibi dicam: perfecto temporis orbe 6. æ.
G. SIGNA dabo solum certissima SIGNA sequentur,
æ. Vulneraque illa geres, quæ circum plurima muros
Accepi patrios, diuini SIGNA decoris; 5. æ.
Ecl. Iamque nouum terræ stupeant lucescere SANCTVM 8. æ.
æ. Omnes Cælicolæ. Sic Iuppiter ipse monebat; 7. æ.
æ. Scilicet id magnum sperans fore munus amanti:
æ. His dictis incensum animum inflammauit amore
G. Aethereo; conuersi animi, compressus & omnis 2. æ.
Impetus, & viuo tentat præuertere amore 1. æ.
Iam pridem resides animos, desuetáque corda.
12. æ. Ille humilis, auidis vbi subdita flamma medullis, 3. G.
5. æ. Talibus incensus dictis, formidine pressus 3. æ.
Obstupuit; suppléxque oculos, dextrámque precantem: 12. æ.
Protendens; equidem merui, nec deprecor, inquit, 2. æ.
4. æ. O pater, ô hominum, Diuûmque æterna potestas,
2. æ. Vltrices flammas, & ad impia Tartara mitti: 6. æ.
7. æ. Sed tu, magne Pater Diuûm, miserere, tuámque 9. æ.

x. æ. *Te precor hanc animam serues, miserere precantis;*
6. æ. *Eripe me his inuicte malis: sequor omnia tanta:*
8. æ. *Accipio, agnoscoque libens cælestia dona;*
9. æ. *Et hic, est animus lucis contemptor, & altum*
9. æ. *Qui vita benè credat emi, quò tendis, Olympum;*
x. Ecl. *Certum est in syluis, inter spelæa, malorum*
Velle fugam latè, sub te tolerare magistro
1. æ. *Omnem pauperiem, & duros perferre labores;*
2. æ. *Nec tanta quicquam pro spe tentare recusem.*
5. æ. *Quod superest, tua me, Genitor, tua tristis* IMAGO
Sæpius occurrat: an sit mihi gratior vlla?
5. æ. *Nec tantis mora prodigijs, nunc tempus agi res.*
9. æ. *Sic ait: & duplicem ex humeris reiecit amictum,*
x. æ. *Et tunicam, molli mater quam neuerat auro,*
7. æ. *Atq; omnem ornatum, atq; argenti pondus, & auri*
2. G. *Subiecit pedibus; tunicaq; inducitur artus*
7. æ. *Terribili impexa seta; ac angustus in ipso*
Fit nodus sinu; circumdat vincula plantis;
4. G. *Ille comam mollem iam tùm tondebat in orbem.*
3. G. *Prætereà mæsto defixus lumine vultu*
Incedit, linquens aulas, & limina Regum:
2. G. *Illum non populi fasces, non purpura Regum,*
2. G. *Non res Romanæ, laudumue arrecta cupido*
2. G. *Flexit, non miseri possunt reuocare parentes:*
2. G. *Flumina amat, syluasq; inglorius, inuia lustra,*
1. Ecl. *Pauperis & tuguri congestum cespite culmen,*
1. Ecl. *Nec spes libertatis erat, nec cura peculi;*

G. *Pocula sunt fontes; ventos perpessus, & imbres,* 9. æ.
G. *Et patiens operum, viridi proiectus in antro* 1. Ecl.
Ecl. *Sæpè iacet pernox instrato saxa cubili,* 3. G.
G. *Quò minus est illi curæ mortalis egestas:*
æ. *Vt Venerem, & cæci stimulos auertat amoris,* 3. G.
G. *Cæsariem immundo perfusam puluere turpans,* 12. æ.
æ. *Multa cauo lateri ingeminat, & pectore vastos*
Dat sonitus, atro liquuntur sanguine guttæ: 3. æ.
Ecl. *Mollia purpureus quondam color ossa reliquit,* 4. æ.
G. *Deformat macies morbo, illuuieq; peresa,* 4. G.
Ecl. *Hirsutumque supercilium, promissaq; barba;*
æ. *Sanguis hebet, frigentque effætæ in corpore vires,*
æ. *Afflictus vitamq; extrema per omnia ducit.* 3. G.
æ. *Extemplò Socios, lætam cognomine gentem,* 3. æ.
æ. *Præstantes virtute legit Laurentibus agris;* xj. æ.
æ. *Et Iouis imperium, & cari præcepta parentis*
Edocet; & voluens fatorum arcana mouebat; 1. æ.
æ. *Exorat pacem Diuum, lenire dolentes* 4. æ.
Solando cupit, & dictis auertere curas,
æ. *Auxilioque leuare viros in rebus egenis:* 6. æ.
G. *Si verò tristi languebant corpora morbo,* 4. G.
G. *Ardentes papulæ, atque immundus olentia sudor*
Membra sequebatur; tùm membra fluentia tabo 3. æ.
æ. *Prensa manu amplexus, atque oscula dulcia figit.* 1. æ.
æ. *Ille, inter densas, vmbrosa cacumina, fagos,* 2. Ecl.
æ. *Si quandò læthum horrificum, & venerabile lignũ* 12. æ.
æ. CONFIXI, *ipse suo tristi cum corde volutet,* 6. æ.

12. æ. ET CHRISTVM aduersũ, nõ digna morte perceptũ
8. æ. Complexu teneat, lacrymis implerit obortis, 4
1. æ. Expleri mentem nequit, ardescitq; tuendo;
2. æ. Hoc solamen erat; clauósque affixus, & hærens 5
Nusquam àmittebat, oculosq; sub astra tenebat,
1. æ. Lætitiâ, metuq; auidus coniungere mortem: 6
7. æ. Odit & ipse pater Pluton, odêre sorores
Tartareæ: illudunt species, atque ora ferarum; 4
1. G. Ecce inimicus atrox formas se vertit in omnes, 4
4. G. Cum clamore ruit magno ceruice Leæna, 4
4. G. Squammosusq; Draco, flammisq; armata Chimæra, 6
1. æ. Virginis os, habitumq; gerens furialia membra 7
Exuit, inspirans ignem, fallensq; veneno: 1
4. G. Verùm vbi nulla fugam reperit fallacia, victus
3. G. Multa gemens ignominiam, plagasq; superbi
Victoris sese oculis auertit, & aufert: 4
6. æ. Nec mortale sonat, afflatus numine quando
Iam propiore Dei; tacitus ventura videbat, 2
3. G. Quæ sint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur;
6. æ. Omnia percepit, cœli cui sydera parent, x.
Et linguæ volucrum, & præsagi fulminis ignes;
4. G. Corda licet longè præscîscere; Iuppiter ipse x.
1. æ. Et mulcere dedit fluctus, & tollere ventos,
2. æ. Sistere aquam fluuijs, & vertere sydera retro:
7. æ. Corpora multa virum, atq; animas ille euocat Orco, 4.
6. æ. Impositósq; rogis iuuenes ante ora parentum:
7. æ. Hinc Italæ gentes, omnisq; Oenotria tellus

In dubijs responsa petunt, oracula poscunt. 3. æ.
æ. *At, non hæc nullis, hominum, rerumq; repertor,* 12. æ.
Obseruans oculis, summo sedet altus Olympo,
æ. *Atque illum, tales iactantem pectore curas,*
æ. *Omnibus exhaustum iam casibus, omnium egenum*
æ. *Conspicit, extremo ni iam sub fine laborum* 4. G.
æ. *Persoluat grátes, promisso munere donet:* 5. æ.
æ. *Ergò his Aligerum dictis affatur amicus:* 2. æ.
æ. *Haud ignota loquor; scis ipse, & scire fateris,* 12. æ.
æ. *Relligio, & cuncti suaserunt, numina, Diui,*
æ. *Hunc iuuenem in latebris auersum à lumine Mũdi,* 1. G.
2. æ. *Deberi cœlo, superasq; euadere ad auras;* 6. æ.
æ. *Vade age, nate, voca Zephyros, & labere pennis,*
æ. *Hoc iuuenem egregium præstanti munere dona,*
æ. SIGNAq; *ferre iube, sæui monimenta doloris,* 12. æ.
æ. *Spiramenta animæ, monimentũ, & pignus amoris.* 5. æ.
G. *Protinus ille patris magni parere parabat* 4. æ.
Imperio, terrasq; inter cælumq; volabat: x. æ.
æ. *Iam Sole infuso, iam rebus luce retectis*
æ. *Scindit se nubes, & in æthre exultat* IMAGO x. æ.
æ. *Cœlicolum Regis, laceri crudeliter ora,* 6. æ.
Ora manusq; ambas, traiectaq; pectora ferro; 1. æ.
æ. *Hinc exaudiri voces, & verba vocantis:*
æ. *Ipse Deus tibi me claro demittit Olympo,*
æ. *Ipse hæc ferre iubet, monimentũ, & pignus amoris;* 5. æ.
æ. *Hic pietatis honos; te nunc habet iste secundum:* 2. ecl.
2. ecl. *O fortunatum, tu nunc eris alter ab illo:* 5. ecl.

x. æ. Nec

x. æ. *Nec plura effatus. Ille os, oculosq; loquentis*
Iamdudum, & totum lustrabat lumine corpus
9. æ. CONFIXI; *tacitum pertentant gaudia pectus:*
4. G. *Hoc visum nulli manifesto in lumine vidit.*
8. æ. *Ecce autem subitum, atq; oculis mirabile monstrum;*
1. æ. *Dum stupet, obtutuq; hæret defixus in vno,*
5. æ. *In vacuo lætum cælo speculatus, & alis*
Plaudentem, infixum stridet sub pectore vulnus,
2. G. *Ferrea perq; pedes traiectus lora tumentes*
2. æ. *Apparet; duplices tendat si ad sidera palmas*
2. æ. *Ecce cauæ tepido sudant humore lacunæ*
x. æ. *Impauidus ille admirans venerabile donum*
2. æ. *Talia perstabat memorans,* FIXVS *que manebat;*
12. æ. *Hoc erat, hoc, inquit, votis quod sæpè petiui*
4. æ. *Iuppiter: Haud equidem tali me dignor honore:*
2. æ. *Hæc loquitur: factumq; diu cælauit, & æger.*
3. G. *His animaduersis instat sub tempus, & omnes*
Impendit curas, intentis omnibus, vnus,
7. æ. SIGNA *que ferre iuuat, premit altum corde dolorẽ.*
5. æ. *Ergò aderat promissa dies, & tempora Parcæ*
Debita complerant, lætus sociósq; reductos
12. æ. *Alloquitur, cæliq; vias, & sydera monstrat,*
2. æ. *Et votis, precibusq; iubet exposcere pacem,*
6. æ. *Lustrauitq; viros, dixitq; nouissima verba:*
1. æ. *O Socij, extremũ, quo vos fato alloquor, hoc est:*
6. æ. *Illustres animæ, nostrumq; in nomen ituræ,*
6. æ. *Discite iustitiam moniti, & non temnere Diuos,*

9. æ. I

æ. *Et ſperate Deum memorem fandi, atq́ nefandi?* 1. æ.
æ. *Per varios caſus, per tot diſcrimina rerum*
æ. *Durate, & voſmet rebus ſeruate ſecundis.*
æ. *Illum expirantem Socij certamine ſummo* 5. æ.
G. *Circumſtant fremitu denſo, ſtipantq́ frequentes,*
æ. *Orantes veniam, proiecti corpore terræ.* xj. æ.
æ. *Paulatim exoluit ſe corpore, lentaq́ colla*
Et captum letho ponit caput omine magno. 7. æ.
æ. *Panditur interea domus omnipotentis Olympi,*
æ. *Tum pater omnipotens, rerum cui ſumma poteſtas,*
æ. *Aethereum ſenſum, aurai ſimplicis ignem*
æ. *Suſcepit, cœliq́ libens in parte locauit.* 12. æ.
æ. *Concurrunt trepidi Comites, decorantq́ ſepulchro* 9. æ.
æ. *Os, humeroſq́ Deo ſimilem, manibuſq́ parentis;* 12. æ.
æ. *Corpus humo liquidum ambroſiæ diffudit odorem.* 4. G.
æ. *Ex illo celebratus honos, lætiq́* MINORES
Seruauere diem tot iam labentibus annis. 2. æ.
æ. *Salue vera Iouis proles, decus addite Diuis,*
æ. *Salue Sancte pater, ſequimur te Sancte Deorum.* 4. æ.
æ. *Ad te confugio, & ſupplex tua numina poſco,*
G. *Huc pater ô rebuſq́ veni non aſper egenis:* 8. æ.
æ. *Semper honore meo, ſemper celebrabere donis.*

Adorabo ad Templum ſanctum tuum in timore tuo. Pſal. 5.

DE DIVO CARO LO PONT.

VIRGILIO-CENTO.

Laudate Dominum in SANCTIS eius. Pſal. 150.

6. ec. IAmq; nouum terræ ſtupeant luceſcere SAN-
CTVM 8.
6. æ. Matres, atque viri, pueri, innuptæque puel-
læ. 2.
10. ec. Carmina ſunt dicenda: neget quis dicere carmen 6.
10. æ. COELICOLÆ Magno cithara, fidibusq; canoris? 6.
3. æ. Da Pater augurium, atque animis illabere noſtris; .
2. g. Carminibus patrijs votum immortale ſacrabo, 8.
5. æ. Ore fauete omnes, lætasq; aduertite mentes, 5.
6. æ. Egregium forma IVVENEM genuêre parentes; 1.
11. æ. Quem primi colimus, meritosq; nouamus honores. 8.
6. æ. Huius in aduentu tantarum munera laudum, 8.
9. æ. Continuò noua lux oculis effulſit, & inde 10.
5. æ. Aëra dimouit tenebroſum, & diſpulit vmbras.
9. æ. Ora PVER prima ſignans intonſa iuuenta
5. æ. Talibus auſpicijs exortem ducere vitam 2.
1. æ. Incumbit, veterum voluens monimenta virorum: 3.
3. g. Quid labor, & benefacta iuuent, quæ præmia laudi, 1.

4. g. Mores,

CAROLE Pontificum CARDO, Lux publica mundi,
Quam solidè tali CARDINE terra stetit!

R. Sadeler

g. *Mores, & studia, & populos, & prælia discit.* 3. g.
g. *Quin etiam potuit rerum cognoscere causas;* 2. g.
g. *Quæ sint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur,*
æ. *Omnia percepit, calamos non passus inertes.* 8. æ.
g. *Non ego cuncta meis complecti versibus opto:*
g. *Profuerit meminisse magis, quàm fortibus ausis* 8. æ.
æ. *Intrarit generis lapsi sarcire ruinas.* 4. g.
æ. *Improbus ille hominũ, Diuũq; interpres Asylas,* 10. æ.
æ. *Seditione potens, diuersis partibus orbis* 12. æ.
æ. *Ibat ouans, Diuûmq; sibi poscebat honorem:*
æ. *Hortator scelerum, nec dictu effabilis vlli;* 3. æ.
æ. *Nunc hos, nunc illos aditus, totumq; pererrat* 4. æ.
1. æ. *Vndique circuitum: sacrata resoluere iura* 2. æ.
æ. *Infelix vates vasto certamine tendit:* 12. æ.
g. *Quippe, vbi fas versum, atq; nefas, tot bella per orbem,*
Tam multæ scelerum facies; Discordia demens. 6. æ.
æ. *Non tulit hãc speciem, rerum cui summa potestas:* 10. æ.
10. æ. *Ingemuit miserans, casu concussus acerbo;* 5. æ.
6. æ. *Atque hæc ipse suo tristi cum corde volutat:*
12. æ. *Vestigátq; virum, superùm quem signet honore;* 6. æ.
10. æ. *Quémve petat socium summis adiungere rebus.* 9. æ.
6. æ. HIC *illi occurrit, quo non præstantior alter;* 6. æ.
11. æ. *Insignis longè, multis memoratus in oris.* 7. æ.
2. æ. *Maximus vnde Pater, intentis omnibus vnus* 2. æ.
3. g. *Continuò rumpit vocem, pecorisq; magistrum* 2. g.
5. æ. *Declarat: viridiq; aduelat tempora mitra.* 9. æ.
12. æ. *Hoc erat, hoc, votis, inquit, quod sæpè petiui:*

8. æ. *Accipe, dáque fidem; mecum partire laborem:* 11. æ
4. æ. *Perficere eſt animus, quæ ritè incepta paraui;* 4. æ
8. æ. *Nulla meis ſine te quæretur gloria rebus:*
3. g. *Informes reſides animos, deſuetáq; corda* 1. æ
4. g. *Duc, age, duc ad nos, atque altæ mœnia Romæ:* 1. æ
3. æ. *Ne dubita, neu præceptis parere recuſa;* 2. æ
2. æ. *Nuſquam abero, & tutum patrio te limine ſiſtam.*
1. æ. *Se quoq;* PRINCIPIBVS *pmiſtũ agnouit in* VRBE: 2. æ
5. æ. *Ille ſuper tales, haud vnquam indignus auorum,* 11. æ
2. g. *Iuſtitia excedens, & ſeruantiſsimus æqui.* 2. æ
6. æ. CONCILIVMQ; *vocat, quo non præſentius vllum* 2. g
Auxilium vênit; cuncti ſe ſcire fatentur. 10. æ
2. g. *Illum non populi faſces, non purpura Regum,*
2. g. *Non res Romanæ, laudúmue arrecta cupido* 5. æ
2. g. *Flexit, non miſeri poſſunt reuocare parentes;* 3. g
5. æ. *Semper conſilijs habitus non futilis Auctor.* 11. æ
2. æ. *Aſt vbi iam patriæ peruentum ad limina ſedis,*
4. g. *Protinus ille patris Magni parêre parabat* 4. æ
Imperio: inſtans operi, regniſq; futuris. 1. æ
1. æ. *Iura dabat, legéſque viris; operumq; laborem*
Partibus æquabat iuſtis; cui maxima rerum, 9. æ
Verborumq; fides: Populos ſermone replebat. 4. æ
7. æ. *Cura ſibi, Diuûm effigies, & templa tueri;*
6. æ. *Nec vidiſſe ſemel ſatis eſt, iuuat vſque morari.*
7. æ. *Atque omnem ornatũ, atq; argenti pondus, & auri* 1. æ
2. g. *Subiecit pedibus: ſuperat pars altera curæ,* 2. g
8. æ. *Vt Venerem, & cæci ſtimulos auertat amoris,* 3. g

3. g. *Pocul.*

g. *Pocula sunt fontes; tunicaq; inducitur artus* 8. æ.
æ. *Terribili impexa seta: compressus & omnis* 2. æ.
Impetus; insomnis seruat noctésque, diésque: 6. æ.
æ. *Multa cauo lateri ingeminat, & pectore vastos*
Dat sonitus: vultum lacrymis, atque ora rigabat; 9. æ.
æ. *Afflictus vitamq; extrema per omnia ducit.* 3 g.
æ. *Intereà magnas volitans it fama per vrbes:* 7. æ.
æ. *Hinc Italæ gentes, & Romana palatia seruans* 1. g.
æ. *In dubijs responsa petunt, oracula poscunt.* 3. æ.
æ. *Ille regit dictis animos, & pectora mulcet;*
æ. *Nec mortale sonans, tacitus ventura videbat.* 2. æ.
g. *Quid maiora sequar totum vulgata per orbem?* 1. æ.
æ. *Horrendum video, & dictu mirabile monstrum:*
g. *Ecce inimicus atrox magno stridore remugit,* 3. g.
æ. *Dentibus infrendens fremit horridus ore cruento;* 1. æ.
g. *Ipse* PATER *tandem propius sua numina firmat,* 8. æ.
12. æ. *Significatq; manu, ingenti perculsus amore:* 2. g.
6. æ. *Nec plura his. Ille admirans venerabile donum;*
11. æ. *Contentusq; fuga, cæcis se condidit vmbris.* 7. æ.
7. æ. *Maius opus moueo; magno nunc ore sonandum;* 3 g.
3. g. *Dira per incautum serpunt contagia vulgus;*
4. g. *Matres, atque viri, iuuenes ante ora parentum* 4. g.
3. g. *Intereunt; tota passim regione vagatur* 6. æ.
3. g. *Pestis acerba: rapit duræ inclementia mortis;* 3. g.
2. æ. *(Horresco referens) defunctaq; corpora vita* 4. g.
4. g. *Exportant tectis, & tristia funera ducunt:*
2. æ. *Luctus vbique, pauor, & plurima mortis imago.*

3. g. *His animaduerſis, gemitum dans pectore ab imo,* 1.
1. æ. *Talia voce refert Diuûm certiſſima proles.* 6.
11. æ. *Summe Deûm, Sancti cuſtos, Regnator Olympi.* 7.
4. æ. *En quid agam varia confuſus imagine rerum?* 12.
4. æ. *Aſpicis hæc? talin' me poſſum opponere monſtro?* 12.
9. æ. *Mens agitat mihi, nec placida contenta quiete eſt.*
1. æ. *Parce pio generi, & propius res aſpice noſtras:*
6. æ. *Proijce tela manu, ſi quid pia numina poſſunt:* 4.
9. æ. *Pœnarum exhauſtum ſatis eſt; miſerere tuorum:* 12.
10. æ. *Hoc virtutis opus, quo non præſtantius vllum,* 12.
6. æ. *Parcere ſubiectis, & debellare ſuperbos.*
12. æ. *Dixit; opémque Dei non caſſa in vota vocauit.*
3. g. *Nec mora, nec requies, partes cunctatur in omnes,* 10. æ
10. æ. *Multa mouens animo; vaſto certamine tendit* 12. æ
2. æ. *Extinxiſſe nefas; ſaltus ingreſſus apertos,* 11. æ
8. æ. *Omnia peruolitat latè loca, & omnia verſat:* 9. æ
2. g. *Atque metus omnes, & inexorabile fatum*
Subiecit pedibus, ſtrepitúmque Acherontis auari:
2. g. *Et patiens operum, fortunatúsque laborum,* 11. æ
4. æ. *Solando cupit, & dictis auertere curas,*
2. æ. *Auxilióque leuare viros, lenire dolentes:* 4. æ
5. æ. *Perfuſæ veſtes, argenti, aurique talenta,*
5. æ. *Extemplò ſocios, lætam cognomine gentem,* 3. æ
8. æ. *Præſtantes virtute legit, perque omnia ducit:* 3. g
1. æ. *Ni faciat, multis viduaſſet ciuibus Vrbem* 8. æ
4. g. *Magna lues, totò deſcendens corpore peſtis.* 5. æ
9. æ. *Quæ vobis, quæ digna Viri pro talibus auſis?*

9. æ. Nulla

æ. *Nulla dies vnquàm memori vos eximet æuo.*
. *Imposuit cinerem, & sopitos suscitat ignes;* 8. æ.
æ. *Lustrauitq; viros longa cum veste Sacerdos:* 6. æ.
æ. *Iámque Sacerdotes clamorem ad sydera tollunt.* 10. æ.
æ. *Vrbē per mediam graditur, populósq; propinquos:* 3. æ.
æ. *Tegmen habet capiti; vestigia nuda reportat;* 11. æ.
æ. *Incedit mœsto defixus lumina vultu;* 6. æ.
æ. *Signaq; ferre iuuat indigna morte perempti.* 6. æ.
æ. *Dum stupet, obtutuq; hæret defixus in vno,*
æ. *Exorans pacem Diuûm, tunc vulnus acerbum* 11. æ.
Conficit; & atro liquuntur sanguine guttæ; 3. æ.
æ. *(Multa* VIRI *virtus) premit altum corde dolorem.* 1. æ.
æ. *Illum omnis tectis, agrisq; effusa iuuentus,*
æ. *Attentis inhians animis, prospectat euntem;* 7. æ.
æ. *Turbaq; miratur matrum, qui spiritus illi,* 5. æ.
Qui vultus, vocisue sonus, vel gressus eunti.
. æ. *Ad delubra venit magna comitante caterua.* 2. æ.
. æ. *Postquàm introgressi, & coram data copia fandi,*
1. æ. *Præfatus Diuos, placido sic pectore cœpit:* 1. æ.
. æ. *Discite iustitiam moniti, & succurrite fessis,* 11. æ.
. æ. *Communémq; vocate Deum; meliora sequamur:* 3. æ.
. æ. *Per varios casus, per tot discrimina rerum*
. æ. *Durate & vosmet rebus seruate secundis.*
2. g. *Omnia monstrabat relegens errata retrorsum;* 3. æ.
10. æ. *Nunc prece, nunc dictis virtutem accendit amaris:*
7. æ. *Corpora multa virũ, atque animas ille euocat orco.* 4. æ.
6. æ. *His demùm exactis, perfectis ordine votis,* 3. æ.

11. æ. Constitit ante aras, media inter numina Diuûm
2. æ. Sacra canit; precibusq; iubet exposcere pacem,
9. æ. Multa Deos orans: onerauitq; æthera votis;
9. æ. Nec longum in medio tempus: sperare salutem
10. æ. Est licitum, afflictis melius confidere rebus.
6. æ. Corporea excedit pestis en funditus omnis.
6. æ. Postquàm illam VICTOR stygias detrusit ad vndas;
7. g. Continuò ingenti sonuerunt omnia plausu.
5. æ. O PATRIA, ô meriti tanti nõ immemor vnquàm;
5. æ. Et, qua seruatis reuocata à morte, memento
1. æ. In freta dum fluuij current; dum montibus vmbræ
Lustrabunt conuexa: Polus dum sydera pascet.
1. æ. Et iam finis erat, cùm Iuppiter æthere summo
6. æ. Obseruans, quæ signa ferat, quò tendere pergat:
6. æ. Post vbi conuecti cursus, sub fine laborum,
6. æ. Et PATER ipse suo superùm iam signat honore,
1. g. Atque illum solio stellantis regia cœli
Accipit: ipse Deum manifesto in lumine vidit,
6. æ. Quique pij Vates, & phœbo digna locuti,
9. ec. Cantantes sublimè ferant ad sydera cœli
1. æ. Insignem pietate VIRVM, noua regna petentem.
6. æ. Ipse ego paulisper, spacijs disclusus iniquis,
12. æ. Suppliciter venerans, prostratus corpore terræ,
1. æ. Ad te confugio, genus ô qui ducis Olympo:
10. æ. Te precor hãc animam serues: malè numen amicum
Confusam eripuit mentem; miserere precantis:
12. æ. Vtere sorte tua, culpam compesco, priusquàm

3. g. Duru

Durus in aduersum rapiat casúsue, Deúsue. 9. æ.
Hæc mea magna fides, animo gratißima nostro: 12. æ.
Quod superest, oro, dubijs nè defice rebus; 6. æ.
Sedibus vt saltem placidis in morte quiescam.

Ad aliquem SANCTORVM conuertere. Iob. 5.

LVDVS IN SECVLI AMOREM INIMICVM AMORI DIVINO

I.

Non esse seculo fidendum.

Vid mundus fragili confisus purpuræ,
Triumphos memorat fallaci murmure:
Quæ spondet munera vanæ potentiæ,
Vix sunt crepundia rudis infantiæ.
Vt Aquilonibus raptata folia
Dum miscent fatua inter se prælia:
Sic pede celeri decurrunt gaudia,
Et mundi fugiunt sperata præmia.
Quod rosa & viola decocta Solibus,
Quod caltha & lilia proiecta foribus,
Quod fœnum validis protritum pedibus;
Hoc mista gloria est amoris ignibus.
Plus pulsis nubibus, plus fide fluctibus,
Plus vento validè dispersis niuibus,

In geminis geminos pueris non cernis amores?
Hic bonus, hic malus est, damnat hic, ille beat.

R. Sadeler.

DE

olus fugacibus crede volucribus,
àm carni fragili, vel vanis opibus.
Plus fide Oceano, plus Aetnæ montibus;
plus mortiferis Berosi fontibus;
us cœlo nubibus saxa vomentibus,
uàm sponsionibus mundi fallentibus.
Plus crede rabidis leonis dentibus,
arpyis efferis dirùm frementibus:
us venenariis fide serpentibus,
uàm mundi spoliis blandè ludentibus.
Quid celsa sequeris? doloso culmine
ors ludit credulos fallaci stamine.
uid longa memoras? in ipso limine
ani corrues lusus imagine.
Nam quidquid seculo mortali nascitur;
omento seritur, momento conditur;
omento panditur, momento clauditur;
omento erigitur, momento labitur.
Quid fidis robori? & saxa corruunt,
t manus marmora prædura diruunt.
uæ seclis steterant, scintillas metuunt.
t imbres, chalybem, ferrumq; diluunt.
Quid annos numeras? momento rapimur:
uid genus, proauos? momento morimur.
uid opes? iudici sistendi ducimur,
t fors iam ignibus damnandi cingimur.
Quid arma exacuas spe plenus optima?

Sudata incudibus Aetnæis intima,
Mundiq; robora quæcumque maxima,
Opima corruunt inferni victima.
Quò Abner, Amasa, bellorum fulmina?
Quò Saul, Ionathas Iudææ lumina?
Momento maxima procumbunt culmina,
Dum cæli sæuiunt prædura examina.
Quid arma proderunt, cùm nudi sistimur?
Quid minæ & animi? inermes cogimur,
Permisti purpuræ sagoq; voluimur;
Et tamquam cineres flammis commolimur.
Et tamquam furfures molis conterimur:
Fauillæ similes igni conuoluimur.
Et tamquam pluuia cælo depellimur:
Pœnisq; immitibus terræ recondimur.
Vt aqua nubibus, sic terris fundimur,
Vt alga vilior, sic leues spernimur;
Vt pilæ cælitus mortales ludimur,
Et tandem valida fornace exurimur,
Flammarum stipula semper viuentium,
Prunarum cespites semper vrentium,
Pœnarum fomites non morientium,
Dolorum pabulum semper torquentium.

II.

Emendationem non esse differendam in mortem.

Qvò fata properant prædura & aspera?
Quò tela exacuunt, diraq; & effera,
im tanta demetunt falce præpropera,
Non sceptra recolunt, non auri pondera.
Non parcunt matribus, non caro pignori,
Non regum in posteris votiuo semini;
Non auis, proauis, non formæ, aut generi
Non sceptro aut opibus, non celso muneri.
Quem non conterreant præcelsa numina
Quæ tanta conterunt calcantq; nomina,
Et ferè eruderant primæua germina?
Funesta degimus sic inter limina:
Cùm mundi deprimunt velluntq; lumina;
Vt vento paleæ deflantur flumina,
Superbi vertices altaq; culmina:
Credas è nubibus contorta fulmina.
Quid vita? vitrea quod gemma pensilis:
Et scenæ & niuibus, fumoq; similis:
Ac vix ficulneis æquanda poculis:
Aut vultu tenero qui ludunt oculis.
Cùm telum admouet mors flecti nescia;
Et dolor occupat corda tepentia,

Quid mens tum deligat factorum conscia,
Et è sceleribus pœnarum præscia?
Dum tempus patitur, locusq́ fletibus,
Pulsemus Dominum densis gemitibus.
Non vota sileant accensa precibus,
Et tamquam mediis nata caloribus:
Ne serò doleas, cùm nullus luctibus,
Non locus lacrymis, sanctisq́ moribus:
Non pœnitentiis, votis, virtutibus,
Nullis suspiriis, curis, muneribus.
Cùm reus steteris, flammis furentibus;
Pœnisq́ innumeris circùm frendentibus:
Nequidquam lacrymis seris cadentibus,
Aut à suspiriis votis calentibus.
Pro mundi illecebris, æternis ignibus,
Flammisq́ sulphure & pice natantibus,
Quis vel fornacibus semper ardentibus,
Vel prunis subiici velit candentibus.
Quis mundi inanibus captus crepundiis
Aeternùm exulet lubens deliciis;
Aeternùm naufragus cælorum gaudiis;
Aeternùm numinis possessus odiis?

III.

Perire quidquid hîc magnum est.

Q*Vò minæ Antiochi iraq́ regia?*

l quò Sennacherib, castraq; Assyria?
uò dicta Rabsaces blasphema & effera?
ngua Nicanoris fallaxq; dextera?
Quò potens Tullius verborum flumine?
rum Demosthenes diues molimine?
uò primus Latio Crispus acumine?
l Plato cælitus edoctus numine?
Fœcunda Origenis quò nunc acumina?
l Afri rupea tonantis fulmina?
uò flecti Calari ignara pectora?
ut Hosi fortia tot annis robora?
Quò Phœnicopteri Apici fercula?
Esopi patina, murrhina vascula?
uò Alcibiadis, Torquati pocula?
atansq; Assyrio cruore crapula?
Fœcunda Alcinoi quò nunc pomeria?
ortiq; pensiles, Luculli prædia?
uripi, & montibus subducta maria?
l quò Polycratis fortuna Samia?
Quò Curi machina pendens Icaria?
uò Scauri vitrea scena & marmorea?
Midæ fercula quò Regis aurea?
rona Marsyæ sperata laurea?
Quò Cay Lollia gemmato munere?
lata Arabico Poppea funere,
Auro quæ solita iumenta sternere?
emmas Cleopatra consueta bibere?

Vt bulla labitur quidquid hîc nobile;
Vt flos, sic defluit quidquid amabile.
Vt vmbra deperit quidquid optabile.
Nil firmum cogites, nil terris stabile.
Nulli te proaui, non parta gloria,
Non opes eximent, forma, scientia,
Non honos, robora, prudens solertia,
Non menti aut corpori concessa gratia.
Virtus sed vnica terrores adimet,
Sola te gaudiis æternis inseret,
Hæc vna gloriam pœnasq́; dirimet,
Beabit præmiis, tormentis eximet.

IV.

Intutam esse honorum & dignitatum prærogatiuam multorum exemplo.

QVid auro, honoribus, sceptris extollimur?
Non pares nascimur, paresq́; morimur?
Non pares media iuuenta tollimur?
Et cursu propero fortunæ pellimur?
Non pares sanguine, paresq́; tempore?
Non pares anima, paresq́; corpore?
Non pares pretio, Christiq́; vulnere,
Fortunæ impares si simus munere?
Quò Regum Salomon primus prudentia?

V

l Sampſon Dalilæ captus dementia?
ut Hemor fatua luſus fidentia?
l cunctos ſuperans Xerxes potentia?
Quò Cyrus pallio cinctus coccineo?
uò Phyſco rutilans theriſtro gemmeo?
uò ſplendens balteo Darius aureo?
l Diues habitu nitens purpureo?
Quò Crœſus inſolens fidens diuitiis?
uò dirus Hannibal ferox victoriis?
uò magnus Macedo, Perſarum ſpoliis,
ec orbis maximi ſatur exuuiis?
Quò Sylla madidus ciuili ſanguine?
t Cæſar gladiis raptus ceu turbine?
uò tectus Africo Pompeius cinere?
el Craſſus Parthico deluſus puluere?
Quò Nero, Claudius, Heliobalus?
alba, Caligula, Otto, Vitellius?
uò Verus, Pertinax, Valens, Magnentius?
albinus, Maximus, Piſo, Leontius?
Quò Reges reliqui, tot magna nomina?
uò duces, Principes, terrarum Numina?
Momento citiùs clauduntur lumina,
Nec parcunt generi Parcarum ſtamina.
Aeterna cogites, ignes & præmia,
Aeterna contue, flammas, & gaudia
Alterna delige. Stat parta gloria,
Stant pœnæ: & nemini patent effugia.

V.

Infelici plurimùm Regum magnorumq́ exitu purpuram ſceptraque docemur contemnere.

Qvi Reges numeras terrarum lumina,
Qui duces inclytos bellorum fulmina:
Funeſta proſpice regnorum culmina,
Incerta purpuræ fallacis omina.
Quò Remus, Romulus, Sextus Tarquinius?
Quò Titus Tatius, Tullus, Hoſtilius?
Vel Ancus Marcius, Seruiusq́; Tullius?
Priſcus, Herculeus, Druſusq́; Manlius?
Quò Gracchi, Melius, Seianus, Marius?
Quò Cato, Regulus, Carbo, Licinius?
Ruffinus, Caſsius, Brutus, Antonius?
Gallus, Copronymus, Phocas, Alexius?
Siluanus, Lentulus, Conſtans, Sertorius?
Quintillus, Didius, Probus, Demetrius?
Carinus, Tacitus, Leo, Valerius?
Macrinus, Comodus, Carus, Procopius?
Comnenus, Nicias, Celſus, Conſtantius?
Agis, Miltiades, Zeno, Decentius?
Traulus, Leonidas, Syphax, Aëtius?
Conon, Themiſtocles, Dion, Iſacius?
Achilles, Hercules, Hector Numanticus,

ranes, Phocion, Pyrrhus, Britannicus?
uitus, Michaël, Thomas, Philippicus?
eseus, Pausanias, Glycas, Isauricus?
Lucullus, Lepidus, Lysander, Lucius?
nfredus, Vitiges, Massa, Parthenius?
brera, Stilico, Silanus, Flauius?
ilippus, Datamis, Brocas, Ablauius?
Omnes Domestica, aut hostili corruunt
anu præpropera, ferróue intereunt;
ut duro exilio, aut veneno concidunt,
orteq; inglorij funesta pereunt.
Hæc sceptris gloria daturq; purpuræ:
æc auro & opibus; fatali murmure
ostili vt posteros funestent vulnere:
lati barbaro & cruento funere.
Morte pars minima pacata concidunt,
orte pars maxima funesta concidunt.
ui tela nesciunt, mœrore pereunt,
el lenta sanie, tabeq; corruunt.
Quò tendis animum? cùm magna memoras,
nses, exilia, venena præparas;
unes, equuleos, secures comparas,
Multorum odia, pœnasq; innumeras.
Honores prouocant? ignes præpediant.
Voluptas allicit? flammæ te terreant.
Opes te pertrahunt? pœnæ te retrahant.
Aeterna prouidi tormenta metuant.

Qui sceptra numeras, recense vulnera.
Qui bella & aquilas, prospecta funera.
Qui castra & oppida, metire tempora.
Et post hæc ignibus damnata corpora.
Tam magno luitur, quod breui transuolat,
Vix plumas contines; & corpus euolat.
Quod flammis vritur momentis auolat.
Has flammas sapiens æternas recolat.
Momento purpura sceptraq; transeunt.
Momento gloria, formæq; pereunt.
Nulla te postera tormenta deserunt,
Nusquam carnifices, flammæq; deerunt.

VI.

Diuitiarum contemptus æternitate proposita.

Quid regna sequeris per alta maria?
Quid mundi prodiga captas donaria?
Non tamquam noctibus sudata somnia,
Sic ista defluunt, & cinis omnia?
Quid domos exstruis, lataq; prædia?
Non illa corruunt iuuenta media,
Vt actor fatua fias comœdia,
Vel sæua nobilis scena tragœdia?
Quid vasta nemora, quid agros cumulas,
Quid ædes ædibus regnorum æmulas?

venti tumidas dispellunt nebulas,
anni has perimunt terrarum papulas.
Quid hortos pascuis fontesq; accumulas?
uid rupes montibus vallesq; vinculas?
t has posteritas enarret fabulas,
rtunæ vomitus, funestas crapulas?
Quid lacus, flumina, torrentes numeras?
uid castra & oppida, sceptraq; memoras?
um Crœsos opibus Midasq; superas,
Non ad supplicia flammasq; properas?
Quò fatiscentia frumentis horrea,
assata fructibus grata pomœria,
Pressaq; pondere prædiues area,
Spondentq; tempora tot votis paria?
Autumno mustea quid torcularia,
Quid nouo grauida lacte mulctralia,
Vel quid gementibus tectis granaria,
Non scelus acuunt, non tribunalia?
Non tela exasperant minarum ignea?
Aut non incendia pascunt sulphurea?
Dira materies lignorum picea,
Infelix posthuma flammarum palea.
Hac nocte aut citiùs tolletur anima.
Quid spes tunc proderunt votaq; inania?
Succedunt commodis tormenta immania.
Luenda, ô nimiùm magno! vesania.
Cùm solis ignibus lingua potabitur:

Cùm flammis, sulphure, pice cœnabitur,
Stillansq́ digitis gutta negabitur:
Nec quidquam precibus fusis donabitur.
Non anni reduces, non vita dabitur.
Quæ cursu properans cita dilabitur:
Quis flammis miseros cinctos solabitur,
Cùm nullis lacrymis crimen piabitur,
Quibus tunc viribus mens roborabitur,
Cùm tantis ignibus nec gutta allabitur?
Cùm sola pietas cælo locabitur?
Sola deliciis cæli rorabitur?
O nimis fatua vecorsq́ vanitas!
Cuius tam futiles leuesq́ semitas
Infelix sequitur momento æternitas;
Flammisq́ indomita dira crudelitas.
Infausta ô nimiùm mundi felicitas,
Fallaxq́ nimiùm amœna amœnitas,
Tam breui laberis. sæuaq́ æternitas
Succedit miseris. ô dura æternitas!
Cùm gutta mediis negatur ignibus,
Negatur mediis aqua fornacibus,
Aeternùm medij prunis ardentibus
Voluuntur miseri flammis vrentibus.

VII. Fuga

VII.

Fuga eorum quæ ſeculo ſperari poſſunt, iudicio & pœnis propoſitis.

FOEcunda diuiti quid dabunt prædia?
Sudata noctibus dieq; ſtudia?
Quid ingens Domino parta pecunia?
Quid faſces, purpura, ſceptraq; regia?
Cùm telum iugulo mors cita admouerit;
Iudex ſententiam ſupremus tulerit;
Ignesq; indomiti flammaq; ſteterit;
Spesq; omnis animam ſalutis fugerit?
Cùm ſæua æternitas mundo inſonuerit,
Summiq; iudicis vox intonuerit,
Et omnis validus mente exhorruerit,
Terraq; pedibus ſubducta fuerit?
Tortorum millia cùm circumſteterint,
Teſtesq; innumeri parte omni cinxerint,
Spem fugæ aut veniæ cùm cuncta clauſerint,
Mentemq; crimina factaq; impulerint?
Cùm flammas oculi furentes viderint,
Ignesq; dæmones flammasq; admouerint,
Cùm picem, ſulphura, tormenta ſenſerint,
Quicumque cælitus damnati fuerint?
Quid auri proderunt congeſta pondera?

Quid

Quid Regum, Principum, magnorum munera?
Hortiq́; pascua, fontesq́; nemora;
Inter sæuißima tortorum verbera?
Quid Venus, pocula, mensæq́; dederint?
Quid noctes lusibus insomnes iuuerint?
Cum cantus, gaudia, risusq́; euenerint,
Et post perpetuæ flammæ successerint?
Quid longa series annorum faciet?
Quid genus, proaui, formaq́; pariet?
Quid sceptris, purpuræ, regnoq́; eueniet,
Cum ignis efferus æternùm sæuiet?
Quid magna proderunt scripta volumina?
Lassata sæpius quid docta lumina?
Quid versus nobiles librorum lumina,
Si feruet ignibus æternis anima?
Quid plena pulpita verbis sonantibus,
Farta sententiis altè tonantibus,
Densata lacrymis ora manantibus?
Si membra validis torquentur ignibus?
Quid ampla imperia lassata cædibus?
Quid lata maria defessa cladibus?
Quid campi & oppida diuulsa ciuibus,
Cum præda fueris æternis ignibus?
Quid numquam spolia sitim sedantia,
Hostili sanguine prata natantia,
Cruore immerito regna sudantia,
Cùm loca senseris flammis furentia?

Quò

Quò belli dubius quò ferox exitus,
Infestis aquilis traducti exercitus,
Quò furor martius terris indomitus,
Cùm tortor sæuiet ignis perpetuus?

VIII.

Magna ferè ruinæ proxima esse, æternare humilia.

QVi celsa sequitur, prærupta metuat,
In summo vertice ni modum statuat,
Prolapsu celeri necesse corruat,
Cùm moles imminens incautos obruat.
Lapsus ex humili planoq́ tutior,
Cùm è præcipiti ruina grauior.
Ex alto durior, planoq́ mitior,
Alto frequentior, planoq́ rarior.
Sic summi vertices tanguntur fulmine,
Quamuis præualido cincti munimine:
Superba pectora calcantur numine,
Quantumuis callido tecta molimine.
Sic altas arbores venti præcipitant,
Duraq́ robora momento excaudicant:
Celsaq́ rabiem ventorum prouocant,
Accendunt animos, minasq́ exasperant.
Virgulta tenera cùm Noti quatiunt,
Aut Aquilonibus lentata proruunt,

Stant fixa sedibus, irasq́ combibunt,
Nec sæuam rabiem, minasq́ metuunt.
Sors dura, & aspera magnorum æmula.
Magnorum inuida, diraq́ facula,
Futuri generis infamis macula,
Cùm regnum sistitur fatorum famula.
Cùm summo vertice momento labimur;
E primo culmine momento pellimur:
E summis opibus momento exscindimur:
E celso munere momento excutimur.
Cùm flore medio fracti depluimur,
Iuuenta media rapti protrudimur,
Mundiq́ gaudiis viles proscribimur,
Regnoq́ medio sceptrisq́ euertimur.
Vt flores pampini, baccæq́ excutimur,
Vt vento folia concussa spargimur,
Vt denso arundines imbre propellimur,
Vt Euro palea subacta rapimur.
Aeternis animos tepentes erigas,
Aeternis noxia cordi submoueas,
Aeternis præmia mundi discutias,
Aeternis pristina moresq́ corrigas.
Aeternùm vt Numini coniunctus gaudeas;
Quæ mundus munera promittit fugias.
Aeternùm corpore, mentéq́ vt valeas,
A carne, honoribus, auroq́ caueas.
Aeternùm vt ignibus flammisq́ careas,

Densis

ensis gemitibus peccata deleas:
æternum vt animum pœnis eripias;
e carni fragili, mundoq; pareas.

IX.

Æternam pro breuibus pœnis remunerationem manere, Virginum docemur exemplo.

DVm sæuit Africus, tunc rosa rutilat;
Et Austro viola perflante purpurat:
t Eurus lilia prona dissuauiat,
is nulla eroborat, nec vlla exanimat.
Dum feruet carnifex, exsurgunt Barbaræ:
ecantur vbera; clarescunt Agathæ.
Dum fumant balnea, surgunt Cæciliæ.
Dum tela depluunt, nascuntur Vrsulæ.
Tauro Phalarico splendet Pelagia.
lammis, exilio triumphat Flauia:
ncis, equuleo, cruceq; Eulalia:
irgis, pectinibus, flammis Frebonia.
Rotis, sartagine, vinclis Euphemia:
edis ardentibus, fuste Serapia:
elle, craticula, ferisq; Maxima:
ecuri & oleo feruenti Eulampia.
Lucia gladiis, & Agnes ignibus:
hristina lacubus, flagris, fornacibus:

Susanna

Susanna variis torta securibus:
Cruce & lampadibus Firmina ardentibus.
Has Christus gloria cælesti munerat,
Has sponsas stabili nexu consociat.
E sexu fragili triumphos numerat.
Cæloq; ex humili coronas duplicat.
Profuso sanguine æternùm purpurat.
Pro casto pectore æternùm sociat:
Pro momentaneis æternùm pignorat.
Pro ferro & ignibus æternùm roborat.
Æternis gaudiis paceq; inaugurat.
Cæloq; lucidas stellas commemorat.
Pro vita labili æternùm animat.
Pro pœnis breuibus æternùm recreat.
Maritat humiles donis cælestibus.
Maritat tumidos æternis ignibus.
Amicat teneras primis virtutibus.
Lassantur validi magnis sceleribus.
Qui speras maxima, cælos inambula.
Vt parua referas, mundum perambula.
Quid sunt hæc aliud quàm cæli famula;
Vel tamquam vitrea commissa pocula?

X. Com-

X.

Comparatio rerum seculi huius & alterius.

QVid terræ portio puluisq; extolleris?
Non nudus vtero matris effunderis,
Nudus visceribus terræ reconderis,
Et duro iudici damnandus sisteris?
Quid fidis seculo? stat prona æternitas.
Qua spe deluderis? stat firma æternitas.
Quid fugam cogitas? stat certa æternitas.
Quoquò te flexeris, terret æternitas.
Bonis hîc fruimur? ibi igne exurimur.
Momento fruimur? æternùm vrimur.
Bonis hîc pascimur? ibi ignes patimur.
Momento pascimur, æternùm patimur.
Quis pro his opibus tormenta deligat?
Pro mundi gaudiis diuina negligat?
Pro mundi honoribus cælestes abigat?
Pro tam fugacibus quis flammas eligat?
Sirenum vocibus quis aures præbeat?
Quis ignes cogitans terrena voueat?
Æterna prouidens non mente paueat?
Flammasq; contuens non totus horreat?
Felix qui potuit opes contemnere,
Prudens qui gloriam concessam spernere,

Fortis qui munera mundi respuere,
Aeterna præmia doctus eligere.
Mundi qui negligit promissa præmia,
Aeterna breuibus mercatur gaudia:
Mundi qui sequitur promissa præmia,
Aeterna breuibus commutat gaudia.
Hæc voluas animo. stat certa æternitas!
Flammarum crucians tristis æternitas:
Cælorum recreans felix æternitas.
Momento medium, vtrimque æternitas.
Honores fugiunt, manet æternitas.
Aurum te deserit, manet æternitas.
Caro dilabitur, manet æternitas.
Et pro tam vilibus, tam sæua æternitas.
Pro tam fugacibus, immensa æternitas:
Pro tam fallacibus, tam vera æternitas:
Pro tam fragilibus, tam dura æternitas:
Et pro tam breuibus, æterna æternitas.
Quis pro tam breuibus æterna deligat?
Quis ignes, sulphura, flammasq; intelligat?
Quæ sæua æternitas æternum colligat?
Nullaq; æternitas æternum mitigat?
O dura nimium pœnarum æternitas!
O sæua & effera flammarum æternitas!
O cruda nimium, longaq; æternitas!
Finemq; nesciens æterna æternitas!

FINIS.

MONACHII.
Ex formis Annæ Bergiæ viduæ.

Apud Raphaelem Sadelerum Iconographum Ducalem venalis.

ANNO M. DC. XVII.

